

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k. (14), 1/4 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Keddi vacsora.

Budapest, január 15.

(v.) Keddenként együtt szoktak vacsorázni a szabadelvű párt tagjai a Hungáriában. A keddi vacsorákon politikuskor vacsoráznak, de azért még sem politikai vacsorák ezek, hanem egyézésű s rokongondolkodású barátok jókedvű összejövetelei. Tilos rajtuk a tózt, de kötelező a tréfa. Ma is kedd van s tehát ma is van keddi vacsora. De ez a mai különös a többinél, mert ma ott van Széll Kálmán is. A karácsonyi hét keddjén dőlt el a mai este sorsa. Nyolc óratájt aznap sereggestül vonultak ki a klubteremből a párttagok. A miniszterelnök tréfásan kérdezte, hová hőmpölyög a tömeg. Megmondták neki, hogy a keddi vacsorára.

— Oda meg se hívják a szegény embert? kérdezte tréfálkozva a pártvezér.

— Nem mertünk hívni, szólt a válasz, tudjuk, hogy ezernyi a dolgod. Bezzeg szép volna, ha egyszer eljőnnél közibénk, kegyelmes uram.

— Kierőszakolt meghívás ez, évelődött a miniszterelnök mosolyogva, nem élek hát vele — ezuttal. De újév után valamelyik kedden szivesen veletek tartok, ha addig meg nem bánjátok.

Ma van ez a valamelyik kedd. A miniszterelnök ott van pártjával a Hungáriában. Ott volnék én is szivesen, de ideláncol íróasztalomhoz a zord kötelesség. A keddi vacsora is fontos, de a vezércikk még fontosabb. Ám hogy lélekben mégis együtt lehessen elvtársaimmal, megírom itt azt a pohárköszöntőt, amit ott úgy sem lehetett volna elmondanom. Itt legalább nem hurroghat le senki a vacsorák hagyományos jókedvének megbontásáért.

És most hadd sercege el pennám a pohárköszöntőt:

— Előre bejelentem, tisztelt barátaim, hogy az egységes szabadelvű pártért fogok poharat üríteni. Kikérek magamnak minden jóakaratu megdöbbenést és minden maliciózus mosolyt: igenis, az egységes szabadelvű pártért. Együtt vagyunk immáron két esztendő óta. Ennek a frigynek már van története, vannak hagyományai, van köztudomású tényekben sokszoros bizonyítványa a sikeresen megállott teherpróbáknak. S elérkezett az idő, hogy nyíltan szólhatunk immár bizonyos dolgokról, amikről eddig hallgatnunk kellett ildomosságból és illendőségből. Az a frigy, amelyre a ma egységes pártunk két árnyalata akkor lépett, hasonlatos a házassághoz. Ez a házasság nem volt szerelmi házasság, de érdekházasság sem. Valamelyes harmadik fajtája volt a házasságnak, amilyent az élet ritkán produkál. Frigyünket nagyon érett megfontolás után a felismert kötelességből eredő kényszer hozta létre. Szeretni bizony nem szerettük egymást, hiszen kölcsönös civódás volt az életünk az egyesülés pillanatáig. S akkora volt közöttünk az örvény, hogy az érdekes keskeny pallóra nem tudta volna sehogy áthidalni. Hatalmas acélívnek kellett ez örvény egyik szelétől a másikig feszülnie, hogy a két tábor egymással találkozhasson. Ennek az érchnak a teste a hazafiúi kötelességtudás műhelyében kovácsolódtott. Felismerték itt is, ott is a politikai irány azonosságát, a módszer különbözősége mellett is az elvi rokonságot, de felismertek még valamit, ami döntő súlytal eselt a latba: az új időknek új feladatait, amelyeknek megoldásán hiába fáradozott volna egy meghasonlott nemzetnek

politikai indulatoktól szétduzt közéleté, mert e feladatok olyan megfeszített munkát követelnek, amilyen csakis koncentrált erejű, kien-gesztelt közéletű, belső békéjét jól megbecsülő és szívósan ápoló nemzetől telhetik. A hidat az örvény felett a Széll Kálmán programja szolgáltatta. Erre a hidra ráléphet-tett önértetének legkisebb csorbája nélkül mind a két tábor. S lehetetlen volt rá nem lépnie, mert a vis motrix a nemzeti lelkiismeret volt. Találkoznunk kellett és találkoztunk is a szabadelvű haladásnak, a nemzeti erőgyűjtésnek, a pusztító visszavonás megszüntetésének szánt politikai munka mezején. S találkoztunk ott, nem kérdeztük, ki honnan jött, hanem csak azt néztük, ki merre felé tart. S akik egyazon iránynak indultunk neki, jól összefogózkodtunk, hogy vállvetett fáradozással vigyük diadalra a szabadelvű jogállam s a jogtisztelő szabadelvűség zászlaját.

Két év telt el azóta, s ma már fölvet-hetjük a kérdést, sikerültnek bizonyult-e a házasság. Én azt mondom, hogy igen. Jól megfértünk egymással, egymástól soha el nem kíváncsítottunk. Néha megesegett, hogy félreértet-tük egymást, de ez is csak azért történt, mert nyilván nagyon erősen igyekeztünk egymást megérteni. Itt-ott felbukkant egy-egy muló zavar; de mielőtt kárt tehetett volna, elosz-latta vetelkedő jóhiszeműségünk. Beismerjük, hogy voltak — hogy is ne lettek volna? — apró surlódásaink; de az egymáshoz szokás minden házasságban ilyen frikciókkal jár. Sőt merem mondani, hogy a házasesletnek egyik charmeja az egymáshoz szokás mindíg érdekes, sokszor izgató, néha fájdalmas munkájában áll. A boldog házasságnak nem szabad unal-masnak lennie; már pedig arra a frigyre, amelyben a két fél nem illeszkedik egymás-

TÁRCA.

Miért?

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: **Goda Géza.**

A kis Mari papája sohasem volt otthon. Szolgá volt valamelyik könyvtárban s ott okos emberekkel érintkezett. Innen van, hogy megvetette a feleségét, ezt a száraz, sárga képű asszonyt, aki egész délután a folyosón ült, ölébe tette a kezét s a levegőbe bámult. Ha szebb lett volna a kis Mari mamája, már régen bosszút állott volna az urán, így azonban becsületos asszony maradt s a szomszéd asszonyok erkölcsiére is vigyázott.

Elhitette önmagával, hogy a gyermekéért teszi, a kis Mariért, ezért a szöszeke, kuszált haju leánykáért, akit az egész ház ismert, de senki sem szeretett. Csak érdeklődtek iránta s leg-följebb szánták. Az anyja gyűlöletéből ki-jutott a gyermeknek is, ennek a szánandó, össze-zsugorodott teremtesnek, aki hét éves kis testén egy vénasszony arcát hordta. Mintha összetöpor-dott citromba két bágyadt ember-szemét tettek volna, olyan volt ez a kis Mari. Elő szemrehá-nyás a szülői szeretetlenség miatt, amelynek ter-mése volt. Ezen a gyermekben minden szomorú-ságot kellett az emberekben, csak a szöszeke ha-ján mosolyoghattak, mert a kis Mari varkocsa eifra pántlikával volt átkötve s úgy fölünkoro-dott, mint a báránykák gyapujja.

Ezért a csunya gyermekért volt erényes az anyja. Nem jószántából, nem igazi belső szük-ségből, hanem a saját csunyasága kényszerítet-té rá, hogy erkölcsös maradjon. Az elhanyagolt asz-sony minden epedése gyűlöletté vált benne s lelke minden zugában folyamáná dagadt az irigy-ség, a kétségbeesés és a düh. Nem önmagát

okolta azért, hogy szeretet nélkül kell elpusztul-nia, keresett valakit, akit felelőssé tehet azért, hogy nap nap mellett örömök nélkül tölti életét s hogy szerelem nélkül kell elszáradnia. Eleinte úgy akarta neveltségessé tenni a sorsát, hogy a jó anyja kötelességeivel ámitotta magát. De a ha-zugságok boszúállók s ez a hazugság úgy bosszulta meg magát, hogy minden gyűlölet, minden in-dulatosság s minden irigység, melyet lelkében a szenvedélyek gyűjtöttek halomba, a gyermeke ellen fordult.

En láttam, mikor ezek a főlhalmozott szen-vedélyek kitértek az asszonyból s ez irtózatos ki-törés pillanatában gyűlöletem meg először asz-sonyot; mert e pillanatban győzedelmeskedett a szenvedély az anyja fölött.

A kis Mari föl s alá járt az emelet folyosó-ján. Kezében tartotta a katekizmust s Adám és Éva történetét tanulta. Junius elején jártunk ak-kor s az orgona-bokrok nehez illata terjengett a levegőben. A kora nyári nap egyre játszott s egy pillanatra elbujt a fellegek mögé. Egy percig minden sötétebb lett egy árnyalattal, aztán egy pere mulva újra villogó fényben ragyogott min-den. Ez a játék egyre tartott. Egy percig fény, egy percig árnyék. Az árnyékban kékre vált az asszony arca, a fényben sárgás volt...

Ezen az unalmas délutánon a kis Mari a hitáni vizsgájára készült, míg az anyja az ajtó előtt ült a zsámolyon s szokása szerint az ölébe nyugtatva száraz kezét, a szemével a nap já-tékát követte. Az idő hangulata uralkodott rajta s látszott, hogy a kora nyári meleg megnyugtatta.

A kis Mari most az anyja elé lépett s meg-szólította:

— Anya, hallgass ki!
— Az asszony behunyta a fél szemét s ki-nyújtotta a karját:
— Add ide a könyvet!
— A kis Mari így szólt:
— Anya. Én most éppen úgy csinálók, mintha vizsgán volnék. Jó?

— Jo.

A gyermek kihuzta magát, fölfelé tartotta a a fejét s aztán hirtelen megbókol az anyja előtt. Olyan pukkedlit csinált, mint az uri kisasszonyok. A száraz asszony mosolygott.

— Hát kezd el!

A kis Mari hadarva mondta egy darabig a bibliai történetet, mikor hirtelen elakadt s nagy zavarában a köténye szélével babrált.

— Kezd újra, — mondta az asszony.

A kis leány újra kezdte, de azon a vesze-delmes ponton megint megakadt.

— Hát segits, anya, — mondta nevetve — a tanító is segit.

Egy pillanatil bámészan nézett az asszony a gyermekre. A nap éppen akkor bujt el a fel-hők mögött s talán ez okozta, hogy az asszony hallgatott.

— Eh — mondta aztán idegesen — tanuld meg jobban. Nem tudsz semmit lit a könyved.

A kis Mari félénken nyult a könyv után, miközben lehajolt az anyja öléhez.

— Hát a hajszalagod hol van? — kérdezte most az asszony.

A kis lány a varkocsaéhoz kapott s hogy nem érezte ott a szalagot, ijedten mondta:

— Nem tudom, mamám... talán...

— Mit talán?

— Talán elveszett.

— El? Majd kitépem azt a kócos hajadat. Hol a szalagod?

A gyermek szótlánul, remegve állt az anyja előtt.

— Hol a szalagod? — kérdezte az újból, most már haragosan.

— A szalagod?! Hallod-e?!

A gyermek sirni kezd. A veréstől való féle-lem remegtetit meg vézna kis testét s valami vé-kony, nyafogó hangot hallat.

Az asszony föláll a zsámolyról s megfogja a gyermek haját és egyet ránt rajta. Erős, kegyet-

hoz, hanem egykedvűen cammog egymás mellett, a végén rául a halálos unalom. Az apró családi zsörtölődések folyamán kicsiny szikrákban pattogzik ki a villamos feszültség; s az aprópénzre felváltott vihar nem tesz kárt, ellenben a sercegő szikrák világot és melegét árasztanak. Jaj az olyan házasságnak, amely nem ismeri a kis konfliktusokat; az összegyűlt elektromosság nagy explóziói valamikor későn szétrobbantják az ilyen frigyét. A csekély félreértésekből származnak a nagy megértések. Az apró kiengesztelődések szülik meg a nagy békét.

Uraim, ha két év alatt mind a két árnyalat csupán *magával* törődött volna, semmi zsörtölődés köztünk nem támad. Azért zördültünk néha össze, mert nem magunkkal törődünk, hanem *egymással*. Ebben a tényben nyilvánlik meg az egybeforradás, amelynek szépen érlelődő gyümölcse az egybeforróság lesz.

De nézzünk szét, uraim, azok közt, akik kárörömmel tagadják a mi egységünket. No, azoktól ugyan nem fogunk homogenitást tanulni. Maroknyi pártok állnak velünk szemközt, s valamennyiükben mégis mennyi témérdek frakció! A néppártban a világi és az egyházi elem már alig leplezhetően vetekszik a vezető hatalomért. A Kossuth-párt háromfelé is huz s belső torzalkodásainak zsvaja minduntalan ki-kitolul a nyilvánosság elé. S még az Ugron-törédekben is nem dul-e szakadatlanul a testvérháború? A mi egységünket mi jogen bírálják hát ellenfeleink? Söpörjenek a jó urak a maguk portájára elölt.

Hát igenis, egységesek vagyunk. Becsületesen törekszünk a belső harmóniára. Illeszkedünk serényen egymáshoz. Kicséréljük érnyeinket, lecsiszoljuk egymásról hibáinkat. Nagyot haladtunk két év óta ebben a munkában. Hogy be is fejezzük szerencsésen, hogy a multnak emlékei ne tola-kodhassanak többé soha közibénk, hogy a jövőnk nagy feladataira rögzíthessük tekintetünket, szeretettel és bizalommal követve a vezérünk kezében lengő lobogót: ezért üritsük poharunkat!

Ezt a pohárköszöntőt üzenem én csöndes íróasztalom mellől a vidáman zajongó eddiki vacsorára.

len ráncigálás volt s a kis Mari hangos sírásra fakad.

A csöndes udvar bágyadt, nyugalmas hangulatát zavarja ez a sikoltozó gyermekajajongás s ez a gyűlölködő asszony most felriad a tompa, egyhangu hangulattól, mely egy percre mindent feledtetett vele. A gyermek. Megint ez az undorító, esunya gyermek az, aki zavarja.

— A szalagodat akarom! — ordítja az asszony magából kikelve s nagyot lödít a gyermekén. Ayonultak, megnyuzlak, ha elő nem adod, te béka!

A kis Mari a földön fekszik s az anyja ugy tapos rá. Aztán fölcibálja a hajánál fogva, véresre karmolja az arcát s melbe löki a nyomorult teremést, hogy az fejjel esik neki a vasrácsnak.

Aztán nem hallani egyebet, csak bugó gyereksírás, fájdalmas zokogást, melyre kiszaladnak az asszonyok és a gyermekek. A sárka asszony most szegyélli magát s újból rátámad a gyermekre.

— Hát miért sírsz? Mit bógsz? Mi?

A kis Mari zokog.

— Nesze! Ne! Így, most legalább tudod, hogy miért bógsz.

Torkon kapta a kis leányt s aszott, csontos ujjaiával szorongatja, hogy szinte hörgött belé a gyermek. Aztán újból a földhöz verte, újból félráncigálta s újból fojtogatni kezdte.

A nap most bujt el a felhők mögé. A szemközt levő falon egy árnyalattal sötétebbek lettek a vadszölög levelei s mélyeseg csönd támadt az udvaron. A kis Mari nem sírt már, arca a következőre borult s összehuzta a kis testét. Csak a kis farkocsa kunkorodott most is fölfelé . . .

A háziur gyermekei ijedten néztek a vonagló kis Marira.

— Miért verték meg? — kérdezte az egyik suttyoga.

— Igen. Miért? — kérdezte a második.

S a harmadik, a legkisebbik is azt kérdezte:

— Miért? . . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 15.

. . . Minden egyéb bejelentést megelőzően *Ferczel* Dezső elnök nagy melegséggel parentálta el a tragikus halállal halt *Lukács* Bélát. Az egész törvényhozás, de talán az egész közvélemény szíve dobbant a megemlékezésben.

Egyébként *Ferczel* Dezső ma a parlament kegyeletének kiegyesztésétől még azt is ajánlotta, hogy a törvényhozás vegye jegyzőkönyvbe részvétét.

— Helyes! — mondta még az ellenzék is.

Olay Lajos pedig megtoldotta valamivel:

— *Intő példálul a rágalom ellen!*

De már ezt még se vették jegyzőkönyvbe.

. . . Egy esomó bejelentés után most már a napirind következett és pedig a *belügyi tárca* költségvetésének tárgyalása. *Konkoly-Thege* Sándor volt az első szónok és nagyon tárgyilagos beszédében sürgette a közigazgatás reformját. Beszédének pikantiája azonban a honti viszonyok nap-szire hozatala volt s meg kell adni, hogy az új világítás annyi nehezen ellenőrizhető hír és adat után legalább is érdekes volt. Utána *Szinay* Gyula beszélt a függetlenség párt nevében és természetesen már eleve tiltakozott az adminisztráció államosítása ellen, amit párthivei nagy tetszéssel is hallgattak.

Valamivel több és általánosabb érdeklődést gróf *Zichy* János tudott maga iránt kelteni, mert ő az újvívi incidens fölemlítését nem engedte el. A néppárt mesterségesen is gondoskodott az érdeklődésről s meglehetősen zajjal reklamált néhány minisztert, amiből mindjárt tudnia kellett a törvényhozásnak, hogy gróf *Zichy* János olyan dolgokról fog beszélni, amikhez miniszter is kell hallgatónak. Amint hogy szóba is hozta a Falk Miksa beszédét, a szabadelvűpárt tegnapi konferenciáját s a főispáni kar szükséges fölírását. De azért nem történt semmi baj. Még csak láрма sem kerekedett. S a többség nagy lelki nyugalommal hallgatta, hogy gróf *Zichy* szerint még több régi istent és régi oltárt kellett volna lerombolni.

Ez a három beszéd mára elég is volt. Nem mintha sok lett volna, de *Fischer* Győző — vagy pardon: *dr. Fischer* Győző — az ülés végére sürgős interpellációt jelentett be s ezuttal az interpelláció a t. Háznak is sürgős volt, nemcsak a képviselő urnak, aki sürgősnek jelezte. Ugyanis az új *Nemzeti Színház építése körül megindult cselepetéről sürgellett felvilágosítást. A fiatal képviselő ezt sok buzgósággal és sok jóakarattal cselekedte meg s ha nem ugyanannyi tájékozottsággal, abban igazság szerint ártatlan. Vele együtt még igen sokan voltak és lehetünk tájékozatlanok. Mint ő, a sajtó és a közönség is úgy képzelte, hogy a bécsi építészteről igazat mesél a fáma s a bécsi tervek elfogadása már befejezett dolog. Igazság szerint még az intendáns nyilvánosságra került szavai sem voltak rá alkalmasak, hogy ezt a hitet megingassák. S lám — ma *Szell* Kálmán, az interpellációra válaszolva, azt mondta, hogy a sok hűhó egyelőre körülbelül semmiért van, mert ő még terveknek nem is ismer, azokra nézve állást nem foglalt, még abban sem döntött, hogy építünk-e s ha igen, hol építünk? Szóval: még az egész vonalon szabad keze van. Mindenekelőtt pedig megmondta a miniszterelnök, hogy a törvényhozás tudta nélkül semmit sem fog tenni.*

Hát ezzel az izgató ügy csakugyan leszállott a hűhó nivójára. Ami az intendáns asztalán fekszik, az csak terv, semmi egyéb. S egy tervnek, míg eljut a miniszterelnök jóváhagyásáig, meglehetősen hosszú utra kell készülnie. Ugy lehet, hogy csak papiros marad, sőt — a hangulattól itélve — valószínű is, hogy csak papiros marad.

Földolgoz: — hogy a *Szell* Kálmán keze mindenben szabad. S ezt a t. Ház is szívesen vette tudomásul . . .

A képviselőház ülése január 15-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Ferczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Ploss* Sándor, *Hegedűs* Sándor, *Cseh* Ervin, *Lukács* László.

Elnök: Fajdalmos kötelességet teljesíték, midőn az elnöki előterjesztéseket egy gyászest bejelentésé-

vel kell megkezdenem. Utolsó ülésünk óta, folyó hó 7-én, a Háznak egy nagy munkássága, széles tudomány, épp oly buzgó mint lelkiismeretes, általános tiszteltől és rokonszenvtől övezett tagját vesztöttük el *Lukács* Bélában Maros-Vásárhely város I. választókerületének képviselőjében. A boldogult 1872. óta, azon megszakítással, melyet mint a magyar államvasutak elsőigazgatója a magyar államvasutak élén töltött, folytonosan tagja volt e Háznak. Volt kereskedelemügyi államtitkár, kereskedelmi miniszter és legutóbb a párisi kiállításon mint kormánybiztos szervezte és rendezte a kiállításnak magyar osztályát.

Ravatalára a Ház nevében koszorút tettem le, valamint a Háztlól korábban nyert meghatalmazás alapján megtettem mindazon intézkedéseket, melyek az új választás tekintetében szükségesek.

Javaslatom most még a Háznak hogy a boldogult emléktől jegyzőkönyvében örökítse meg (Általános helyeslés.) és ugyanott adjon kifejezést elvetsése fölött érzett fájalmának. (Általános helyeslés.) Ugy kimondom, hogy a Ház az elnök jelentését tudomásul veszi és egyuttal *Lukács* Béla emlékét, valamint elhunya fölött érzett fájalmát jegyzőkönyvben örökíti meg. (Helyeslés.)

Ezután bemutatja az elnök az időközben megválasztott képviselők megbízó leveleit s a beérkezett kérvényeket.

(Jelentések.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Előterjeszti a Horvát Szlavonországok és Magyarország között fennálló pénzügyi egyezmény értelmeiben az 1898. évet illető lezárolást.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Előterjeszti a *Losonc*-vidéki helyiérdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről, továbbá a *Vukotse-zupanyu* szárapart helyiérdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről, valamint a *runa-klénaki* helyiérdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről s végül az 1884. XVII. törvényekben foglalt ipartörvény 26-ik §-ának utolsó felét bekezdése alapján valamennyi másodikok iparhatóságának kiadott rendeleteiről szóló jelentéseket.

A belügyi tárca költségvetése.

Konkoly-Thege Sándor: Köztudomású dolog, hogy az országban a községi adminisztráció a legrosszabb, de hat ez nem is lehet másképpen. Abány ház, annyi szokás, abány vármegye, annyit éljárás. Ami jó az egyik vármegyében, az rossz a másikban, amit az egyik kiküldött vizsgáló jónak talál, azt a másik nem találja jónak; szóval: az egyenlőségnek teljesen hiánya van. A községi jegyzők — és mindenki előszeretettel esügg ezen az egy témán. — tul vannak halmozva munkával és így lehetetlenség, hogy a közigazgatás egyik vagy másik ágának rovására mulasztást kövessenek el; lehetetlenség, hogy mindenkinek eleget tehessenek. (Ugy van! jobbfelől.) Ezeknek az állapotoknak fojyománya a községi közigazgatás rossz asága és éppen a jegyzői tanfolyamok felállításra igazolja azt, hogy az anyagot javítani kell. Több kvalifikáció nagyobb képzettség. Meg vagyok győződve, hogy ezek az új erők majd jobban és alaposabban loznak dolgozni; de ha bizonyos terheket vállalkról le nem vesztünk, kétségbe vonom, hogy meg fogják-e birni a munkát fizikailag. (Ugy van! jobbfelől.)

Nem méltányos dolog az egész tisztikart, az egész vármegyét, az egész adminisztrációt napról-napra pellengérré állítani, napról-napra a szégyenpadra hurcolni, mint a hogy napról-napra azt az útságokban megieszik. Egyes kisebb esetek szenzi-ciókka lesznek fojtujva mint az a legújabb szenzi-ció „Kafka” honnagyei 40 éves árva” bizonyítja. Hat ennek is lesz: bátor röviden előadni a genezist. Méltóztatik tudni, hogy a Bach-korszakban, 1861. előtt, az árvagyek járásonként kezeltettek és az árvapénzek centrais kezelés végett a központba küldettek be. A Bach-korszakban ugyan az a hiba történt, hogy a kiskorok születési éve nem közöltetett a pénz beföldésével egyidejűleg és így ezek hosszú időn át nyilvántartattak a nélkül, hogy az árvák nagykorúságának bekövetkezése konstátálott volna. 1896-ban a főispán előterjesztése a vármegye közigazgatási bizottsága elrendelte az ilyen árváknak egy külön lajstromban való vezetését. (Halljuk! Halljuk!) Ez igen nagy munkát volt és ezzel kapcsolatban különféle törvényhatósági intézkedések elrendelték — ezen pénzeknek az illetékes helyre való juttatását. Ez a dolog — igaz — nehezen ment: de csak azt vagyok bátor konstátálni, hogy Honvármegye ezekről az árvákról nagyon régen tudott; ezeket nem a vizsgálat derítette ki és ez irányban több intézkedést is tett. (Ugy van! jobbfelől.) Többféle kísérlet történt a napilapokban alapítan vadáknak megaföldására; de nem tudom, — mintha magyar sajtó lapjai kartellre léptek volna Honvármegye ellen — a beközlött eafolatokat nem közölték, vagy nem megfelelő alakban közölték. Onkéntyeitlenül felmerül az a kérdés, hogy nincs-e talán a politikai pártviszonyokban ennek az oka és minosen-e a dolognak valami politikai háttere? Az utolsó képviselőválasztásnál a volt nemzeti párt két szabadelvű kerületét hódította el a vármegyének. Itt tehát politikai erőszakról nem lehet beszélni és panaszok nem is hangzottak föl. Honvármegye szabadelvű pártja az első közt volt, kik a jelenlegi miniszterelnököt kormányra lépése után küldötséggel üdvözölték és mindig azon volt, hogy a megyében dúló pártviszályokat békés uton elintézzé. Így helyet kapott a különböző bizottságokban tizen-nyolc róm. kat. pap is a néppárt részéről. Reméli, hogy a megyei bajok nemcsak Honban, hanem az ország többi megyéiben is javulni fognak. Bizalommal viseltetik a jelen kormány iránt; a költségvetést elfogadják. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Szinay Gyula főleg a közigazgatási, a választási és a szociális kérdésekkel óhajj loalkozni. A közigazgatásnál még most sem a nemzet érdekei, hanem

a pártérdek a mérvadó. A Tisza-Bánffy-féle korrupt rendszer meg mindig uralkodik a megyékben, bár a jelen kormány vezetője megígérte, hogy tüzzel-vassal megjavítja az állapotokat. A közigazgatás átalomítása állandó programja volt a különböző kormányoknak, de végrehajta még sem lett. Pedig a többség véleménye szerint ez a megyei közállapotok megjavítását vonná maga után. Szólok ninces ezen a véleményen. Sőt pártja nevében kijelenteti, hogy a közigazgatás állomásátának törvényjavaslatát nemcsak hogy el nem fogadná, hanem minden lehető erővel küzdene a törvényre emelkedése ellen. Mert a vármegyék képezik alapját a független közvéleménynek, mely, ha korumpálva is lett, a törvényeknek tisztességeseke kezelése által ismét megjavítható. Attér a közigazgatási bajok részletes ismertetésére s különösen a kandidálási jog precíz meghatározását kívánja, miután e diszkrecionális joggal az illető közegek nagyon visszaélnek. Foglalkozik a megyei tisztviselők felelymél és nyugdíjgyűjveivel is s törleendőnek tartja a sok luxus-nyugdíjakat. Végre a parlamenti viszonyok reformálásával foglalkozik s jelzi, hogy a függetlenségi párt erős akcióf fog ez ügyben megindítani, legközelebb pedig egy indítványt fog a párt benyújtani. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem egy határozati javaslatot ad be, mely így szól:

Utasítja a kormányt a képviselőház, hogy a főispánok és a miniszterek nyugdíj-jogosultságának tárgyában törvényjavaslatot nyújtson be.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Gróf Zichy János: Nem lát a közigazgatás belső életében változást, mert néhány főispán távozása még nem jelenti a teljes változást.

Rakovszky István: Nincs itt egy miniszter sem!

Kubik Béla: Talán lemondtak!

Zmeskál Zoltán: Öt perc szünetet kérünk!

Elnök: Méltóztassék egy kis türelemmel lenni. A miniszter urak rögtön itt lesznek.

Gróf Zichy János: A belügyminiszternek elsősorban oda kell törekednie, hogy a mult rendszer hívei a főispáni székeltől eltávolíttassanak. Még mindenki emlékezhetik az 1896-iki választásnak nevezett rablóhadjáratra. Addig, míg azok a férfiak élén lesznek a vármegyéknek, nincs bízalom a belügyi kormányzat iránt. (Helyeslés a néppárton.) A választási jogok egységes alapon való kifejlesztését hangoztatja. A kuriai bírósáokról szóló törvény még nem jelenti a tiszta választásokat. Az alapon kell egységesnek lenni, hogy bizalommal viseltessek a választások iránt. Szükségesnek tartja a közegészségügy rendezését és szélesebb alapon való helyezését. Az állategészségügy terén történtek némi javítások, de ez nem elég. A szegényügy rendezése is főfeltelete a belügyi kormányzatnak. A kivándorlás bajairól szólva sürgeti annak megakadályozását. Ideje volna már, ha a Ház állást foglalna a kivándorlással szemben. A pénzügyminiszter utóbbi időben folytatott politikáját a szabadelvű pártban többen elítélték. Mit bizonyít ez? Hogy az a párt nem oly egységes, mint amilyennek gondolják.

Gróf Benyovszky Sándor kéri a Házat, hogy holnapra halaszthassa beszédét. (Helyeslés.)

Az új Nemzeti Színház.

Pichler Győző előterjeszti sürgős interpellációját s kifejti, hogy Keglevich intendáns, a Nemzeti Színház restaurációja idejére, a Magyar Színházba akarta áttelepíteni a Nemzeti Színházat s ez által egy sereg művész kenyerét vesztette volna. Gróf Keglevich aztán fel sem terjesztette ezt az ügyet jóváhagyás végett, mert a belügyminiszter hozzájárulását ez a bérlet nem nyerhette volna meg. Ez a bevezetés annak a tárgynak, hogy amikor minden vonalon a magyar ipar mellett agítunk akkor ezt az építkezést, ennek kitervezését egy bécsi cégre bízzák. Zürichben a színházat szintén a Felner és Helmer céggel építette. de miket beszéltek aztán arról, hogy miképpen szerezte meg ez a cég a színházépítésre szóló megbízást.

Nem akarja, hogy nálunk is ilyen hírek kerüljenek majd a Nemzeti Színház restaurációja kapcsán szárnyra. Hogy tud e az a cég színházat építeni azt nem vitatja. de épített az már nálunk rosszat is; például a szegedi színház vagy a Népszínház. Keglevich másfél év óta tárgyal a Felner és Helmer céggel ennyi idő alatt pályázatot is hirdethettek volna a magyar művészek részére. Keglevich egyszerűen beugrasztotta a belügyminisztert. Mikor három millió koronáról van szó, akkor meg kell kérdezni a törvényhozást, meg kellett volna ebben az ügyben is. Különbön is nem három millió koronáról van itt szó, hanem sokkal többől, mert ha Felner és Helmer terveit kivitt nyernék, a bérház megcsontoktása folytán alaposan meg fog csappanni a színház nyugdíjintézetének jövedelme is. Aztán ami a restauráció költségeit illeti, nem hagyhatja figyelmen kívül azt sem, hogy a Vig-színház, amelyet Keglevich a Felner és Helmer céggel építettett, Magyarország legdrágább színháza. Ezt neki egy kiváló építőművész számszerűleg demonstrálta. A miniszterelnök nem építész, legalább megkérdezhette volna tehát a dologban a hazai építőipókat. Keglevich István is lehet a legműveltebb ember, aki a kontinensen él, de azt, hogy téglához, máterhez travershez ért, azt csak egyedül a miniszterelnökkel hitheteli el. Keglevich tegnap egyezkedett néhány művésszel — ötven percentre Nos, hat ó jelentheti, hogy van a művészek között még egy mozgalom, amely ma talán befejezést is ért. E szerint pedig az összes Budapestben lakó festőművészek és szobrászok becsületszóra, alárással megogadták, hogy ha a Nemzeti Színház restaurációja Felner és Helmer terve szerint készül, egyetlen vonással a munkában semmi szin alatt részt nem vesznek. De hátra van még a főváros is. Ha az ráadászavát a Felner és Helmer cég megbízására...

Polányi Géza: De nem adja ám!

Pichler Győző: Akkor Budapest nem érdemi meg, hogy az ország fővárosa legyen.

Vagy talán azt vetik szemükre a magyar építészeknek, hogy azért agítanak, mert ha a Nemzeti Színház restaurációjával őket bízzák meg, a vidéki színházak építését is egytől-egyig ők kapják majd meg. Ez a legbiztosabb remélés az agítációnban. Magyar színházat magyar művészek építsenek. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesületben tegnap aláírásokat indítottak meg annak a kárnak a fedezésére, amibe a Keglevich által a Felner és Helmer céggel kötött szerződés felbontása kerül. Ne építsék meg a Nemzeti Színházat, várjanak a dologgal. Ezek után a következő interpelláció intézi Széll Kálmán miniszterelnököt, mint belügyminiszterhez:

1. Igaz-e, hogy az 1901. évi költségvetésen kívül 3 millió koronával még ez évben építeni szándékoztak a belügyminiszter ur egy új Nemzeti Színházat?

2. Igaz-e, hogy a nyilvános pályázat elkerülésével, sőt a hazai építészek és művészek megkérdése, egyáltalán az összes fórumok, így a képművészeti tanács, Magyar Mérnök- és Építészegyesület, Magyar Képművészek Egyesülete stb. meghallgatása nélkül bizott meg egy céget a Nemzeti Színház építésével?

3. Igaz-e, hogy ez a cég, Felner és Helmer, bécsi építőcég?

4. Igaz-e, hogy e céggel másfél év óta előzetes belügyminiszteri jóváhagyás nélkül tárgyalvt és megállapodott gróf Keglevich István intendáns és csak utólag kérte ki a kész tervekre a belügyminiszter jóváhagyását?

5. Ha a fentiek megfelelnek a tényeknek, kérdem a miniszter urat:

a) mivel indokolja, hogy a törvényhozás megkérdése és jóváhagyása nélkül 3 millió koronával tartozik tullepni a még meg nem szavazott 1901. évi költségvetést?

b) mivel indokolja a belügyminiszter azt az erkölcsi arculapságot, amelyet egy bécsi cég megbízására által elkövet a hazai építészeken és műépítészeken?

(A miniszterelnök válasza.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Ót vagy hat kérdést intéz hozzám a t. képviselő ur, bocsnatot a kifejezésért, meglehetősen összezsavart modorban. Ugy értem ezt, hogy ezek a dolgok, ugy, amint általa felvetettek, nézetem szerint nincsenek logikus sorrendbe oda téve és odaállítva. Hanem kikap a t. képviselő ur egy, amint beszédesben is tette, ebben az interpellációnban is, valamit a kérdésnek az egyik oldaláról, valamit pedig a kérdésnek a másik oldaláról. Hanem hát, habár nem egészen könnyű logikus választ adni ilyen modoru kérdésekre vagy előadásokra, — mégis meg fogom kíséretni röviden felvilágosítani a t. képviselőházat a kérdés állásáról és arról, hogy a t. képviselő urnak ugy, amint ezen kérdésben maga is elárulja, sem nincsenek teljesen alapos és ellogulatlan információi, sem nem állítja tel helyesen a kérdéseket és nem konkludál, nézetem szerint, logikai következetességgel. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt ezt tenném és a tényállást előadnám, csak egy pár rövid észrevételt kell tenni. (Halljuk! Halljuk!) A t. képviselő ur azt mondja, hogy micsoda botrányos dolog az, hogy semmiféle illetékes fórum nem lett meghallgatva és el van határozva egy színház építése a törvényhozás tudta és meghallgatása nélkül, tul van már lépve a költségvetés pedig az még sincs szavazva és így máris hiteltullepésről van szó. Hát ahány mondas, annyi alaptalanság, vagy nem hüses, vagy nem precíz kifejezés.

Ezt akarom kideríteni, hogy bebizonyítsam azt, amiből kiindultam, hogy a t. képviselő ur által felállított tételek, bocsnatot kérek, nem szabatosak, nem alaposak. Bizonyítani fogom, hogy nem volt joga azt mondani, hogy én vagyok talán egyedül képes arra, hogy Keglevich urnak elhívgyem, hogy ő ért egy színházi terv megírálásához. Hát nem gróf Keglevich István hittele el velem ezt és nem is gróf Keglevichnek infallibilitása fog e kérdésben dönteni, mások is hozzá fognak szólni. És ha a t. képviselő ur azt mondja, hogy egyedül én vagyok az, akivel képes volt ezt elhitetni gróf Keglevich, úgy higgye el nekem a képviselő ur, hogy nem teszem ugyan, de sokkal könnyebben tudnám tenni, mint hogy elhívgyem azok után, amiket a t. képviselő urtól hallottam, azt, hogy ebben a kérdésben szakértőleg és elfogulatlanul tud itélni és inkább tudnék Keglevich grófnak hinni, mint hogy azt higgyem el, hogy a t. képviselő ur szakértelemmel és alaposággal foglalkozott e dologgal. És ha nekem ezt el kell hinnem, hát a képviselő urnak sincs joga az ellen protestálni. De az már mégis erős kifejezés, amit a t. képviselő ur használ, midőn azt mondja, hogy én nem is ismerem a választ, hogy nem is várja be az én válaszomat, de itt botrányos dolog történt. Hát én el is iszgom mondan, hogy mi történt; lehet valaki más nézetem, de ha valaki ilyen kifejezést használ, az vagy nincsen tisztában azzal a fogalommal, hogy mi az a botrányos, vagy pedig az a szándéka, hogy egy ilyen kifejezéssel megbélyegezzem egy oly dolgot, amelynek mibenlétét nem is ismeri. Csak ennyivel akarom ismertetni azt az elfogulatlanságot, azt a teljes objektivitást, azt a precizitást és hüset, amelylyel a t. képviselő ur e kérdést itt e Házba beozta. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Felner és Helmer? ez a kérdés!) Azt hiszi a t. képviselő ur, hogy arról nem fogok beszélni?

Polányi Géza: Hoggye!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nohá, akkor tessék bevárni!

Azt mondja a képviselő ur, hogy minden illetékes fórumnak a meghallgatása nélkül egyezsere lett az egész dolog rögtönözve ide bedobva. Először nem

lett rögtönözve; nem lett rögtönözve azért, mert a Nemzeti Színház újáépítésének és elhelyezésének kérdése régóta vajudó kérdés. Nem lett semmiféle építkezés engedélyezve a törvényhozás tudta nélkül, mert ebben a stádiumban még nem vagyunk, ettől még messze vagyunk és nem lett semmiképpen prejudikálva a törvényhozásnak elhatározása, semmiféle budget-fellogatás nem történt mert még csak ezután fog az előterjesztés a törvényhozás elé jönni. Hogy egy el nem határozott építkezést és költségvetést nem lehet a költségvetésbe felvenni, az csak természetes. (Helyeslés jobboldalon.) Majd akkor fogjuk felvenni, amikor a kérdés meg lesz érve. Micsoda illetékes fórumról beszél a képviselő ur? Illetékes fórumot nem ismerek mást, mint a kormányzati fórumot, amelynek elő kell készíteni a kérdést; elő fogja készíteni majd azon tényezőknak figyelembevetelével, meghallgatásával, amelyek erre hivatnak. De illetékes fórumnak nem ismerek mást, mint a törvényhozást és a kormányzatot. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy be tudja bizonyítani, hogy másfél évvel ezelőtt már alkudott, megállapodott és kezdte a tárgyalásokat ezzel a céggel.

Pichler Győző: Kezdte az alkudozást!

Széll Kálmán miniszterelnök: Bocsnatot kérek, az, hogy gróf Keglevich István azzal a céggel egy, másfél, két év előtt, mit tudom én, micsoda idő óta érintkezésbe léphetett, arra nézve is, hogy miképpen, hogyan vélekedik egy ilyen vagy olyan Nemzeti Színház építésének a kérdéséről, nem tudom, de tudom azt, hogy arról, amiről most van szó, nem beszélhetett másfél évvel ezelőt senkivel, mert pár hónappal ezelőtt történt csak általában, hogy arra nézve nyilatkoztam, hogy foglalkozunk azzal a kérdéssel, hogy a Nemzeti Színház a mostani helyén felépíthető-e vagy nem. Gróf Keglevich István legkevésbé foglalkozott, akinek ismételt és számtalan íetterjesztése történt arra nézve, hogy máshol épüljön. Épüljön a fővárosnak különböző részeiben, épüljön különböző programokkal, épüljön oly helyeken, amelyeket én a magam részéről nem tartottam alkalmasnak azért, mert egyfelől kiesnek abból a rayonból, amelyben a Nemzeti Színháznak maradni kell nézetem szerint, másfelől önmaguknál fogva nem alkalmasak színház elhelyezésére, harmadszor olyan sok pénzbe kerülne, hogy finanszíris szempontból azoknak tervezetét és magantól a lime elutasítottam. Most három-négy hónappal ezelőt történt, hogy én először elvileg tettem a kijelentést az intendáns előtt, hogy hajlandó vagyok foglalkozni azzal a tervvel és gondolattal, hogy a Nemzeti Színház ne épüljön a mostani helyén.

Már most ezen plauzibilis megjegyzések után, amelyek sine ira et studio tettem, de kellett tennem, mert bocsnatot kérek, a t. képviselő ur beszédesben nemcsak kérdőleg, hanem már támadólag és iniektuativeljesen voltak a tételek felállítás, átmegek a tényállásra és ebben a tényállás változásában benne lesz a válasz ezekre a kérdésekre. Én nem engedélyeztem semmiféle építkezést. Ez a punkum tehát kiesik. En meg eddig semmiben sem prejudikáltam a kérdést, éppen nem a törvényhozásnak pedig később sem. Logok prejudikálni, de nem prejudikáltam önmagunknak sem, mert végleg semmiben sem határoztam. (Általános élénk helyeslés.) Az egész kérdés ma még abban a stádiumban van, — és azt az egész i galmat, amelyet észreveszek és a melyet a t. képviselő ur itt ebbe a Házba behozott, megvallom, igazán nem értem, maguknak az illetőknek is megmondottam, hogy egészen hamis alapon indult meg, nézetem szerint, a mozgalom, különben ha a Nemzeti Színház a mostani helyén épülni fog, akkor itt nincs arról szó, hogy monumentális épület épüljön, hanem miután egy monumentális színháznak a felépítése ez idő szerint olyan helyen, amelyen egyedül lehet a Nemzeti Színházat elhelyezni, amelynek nézetem szerint a város központján van a helye, oly sok pénzbe kerülne, nem tartom a mai pénzügyi és gazdasági viszon okat alkalmasnak arra, hogy az országnak proponáljam egy oly sok millió forintba kerülő monumentális épület építését. Az a kérdés merül tehát föl, hogy ha a Nemzeti Színház nem tartható, ha abban a tüzrendőri szempontokból és egyéb szempontokból oly üsszégű befektetések ekerühetetlenek lennének, amelyeket belefektetni egy ilyen kétségtele-nül sokaig nem tartható épületbe nem lenne érdemes, arról volt és van szó, lehet-e a Nemzeti Színház mostani helyén egy a színházberendezés és színháztechnikai szempontoknak és minden tekintetben azon igényeknek és keléseknek, amelyeket ma egy modern színházról kívánhat méltán minden ember és kívánhat a Nemzeti Színházról első sprban, megfelelő színházat, mondom, lehet-e ezen a helyen elhelyezni és arra a helyre betelni? Eroll van szó.

Ez iránt akartam első sorban tisztába jönni, mert igen nehéz probléma ezen a szük helyen, amely a Pannonia fatatól egészen a bérházig terjed, egy színházat beépíteni, amely nagyobb befogadási képességgel bírjon, mint a mai, ugyanazon helyen, kis hozzávétellel, kis, egy pár méternyi, 140 kvadrátméternyi hozzávétellel, hogy annak nagyobb befogadási képessége, jó akusztikája legyen, tüzrendőri szempontokból kitógas alót ne essék. Ma, aki a Nemzeti Színház állapotait ismeri az tudja, hogy az a kényelmetlenség, a rubatárak rossz elhelyezésénél és egyéb oknál fogva mondanai, az egészégre való általmas tulajdonságoknak teljében van. Hogy mindezek kiküszöböltesseken lehet-e a Nemzeti Színházat ezen a helyen tehát elhelyezni? Ez a probléma volt megoldandó. En megengedtem tehát az intendánsnak, hogy felhívja és én engedtem meg, nem hitetett el velem semmit, én öntudatosan engedtem meg és ezért a te előszeged elvállalom, hogy megkérdezem egy céget és készítessem terveket oly céggel, amely ezen a téren, különösen a térkiszhasználás és a színházberendezés technikájának érdekében kétségtelen elismert tekintély, specialista, amely cég bárhány színházat épített, még mind megielet, különösen ezen tekinteteknek és amely cég kétségtele-nül jobbnál-jobb színházakat épi-

tett Magyarországon is, a fővárosban is, a vidéken is. Tehát nem arról volt szó, hogy egy monumentális épület épüljön, ahol az építészeti művészet gényusa fényes szárnnyalhat és ahol nagyot alkothat és szabadon fejtheti ki magát, mert ha ezt terveztem volna vagy tervezném, akkor egészen másképp jártam volna el, akkor nagy és széles konkurrencia alapján kezdtém volna a dologhoz. Monumentális épületet nem állíthatunk ez idő szerint, ezt most nem is javaslom. Most csak arról van szó, hogy tisztába akarok jönni az iránt hogy a Nemzeti Színház a mai helyén átépíthető-e jól és olcsóan?

Az egész ügy ezen az alapon áll. Mindarról, ami igazolható azt a vélt sérelmet, nincs szó. Én először meggyőződésed akartam magamnak szerezni, hogy ezen a helyen fel lehet-e építeni, aránylag nem nagy költséggel, egy minden tekintetben megelégedő színházat, aminek architektónice ugyszólván csak egy kis frontja lesz különben benne az építkezés ugyszólván semmi.

Ha a képviselő ur azt mondta, hogy ez már mind befejezett dolog, a tervek ilyenek meg amolyanok, akkor többet tud, mint én. Én meg azokat a terveket tüzetesen nem vizsgáltam át. Azok az intendánsnak vannak, tárgyalás alá jönnek; még azokat a képviselő ur vagy az az ismeretlen informátor — nem tudom, micsoda forrásból merítette a képviselő ur — sem ismeri aki pedig, úgy látszik, többet tud, mint én. A kérdés tárgyalatik azon az uton, amelyen tárgyalatnia kell (Felkiáltások a szélső baloldalon: *Kivel?*) és mielőtt befejezem a tárgyalást, állást fogok benne foglalni. Annak idején meg fogom tenni az előterjesztésemet vagy nem fogom megtenni az előterjesztésemet, a szerint, amint arra határozom magamat, hogy építsünk vagy ne építsünk, de történeti természetesen a kérdésben semmi sem fog a törvényhozásnak tudta nélkül és a kérdésnek kellő időben és kellő módon való előterjesztése nélkül. (Felkiáltások a szélső baloldalon: *Még csak az kellene!*) Nincs itt szó állásfoglalásról a hazai ipar ellen, a hazai vállalat ellen. (Felkiáltások a szélső baloldalon: *Látnak!*)

Hiszen a hazai iparról ki beszélhet objektíve? Az csak egy odavetett és, mondhatnák, alap nélkül odavetett frázis, mert csak nem gondolja senki, hogy még ha ezen terv alapján épülne is a színház, az nem a hazai ipar alapján épülne. Hiszen itt fog épülni Budapest, kizárólag a budapesti művészek, a budapesti ipar és munka igénybevételével. (Felkiáltások a szélső baloldalon: *Bécsi cég! Zaj!*) Csak az a kérdés. (Folytonos zaj a szélső baloldalon.) — kérem, ne legyenek oly türelmetlenek — csak az a kérdés, hogy annak a cégnek tervei alapján és annak a cégnek a felügyelete mellett épüljön-e. Ez a kérdés sincs még elintézte s ebben a kérdésben nem foglaltam még állást.

A kérdés mai stádiumában tehát én időelőttinek tartok minden határozatot. Ma még a képviselő ur által fejtett kérdések tárgyalának. A kérdés még nincs megérve, még nincs végítárgyalva, még nincs abban a stádiumban, hogy én a képviselőhöz előtt érdemlegesen nyilatkozzam. Mondom, még az iránt sem foglaltam véglegesen állást, hogy a *Nemzeti Színház általában most épüljön-e, vagy nem*; eddig csak az történt, hogy meg tudtam a magam körében, a magam felelősségének tudatában, hogy ha elhatározom magamat javaslatot tenni arra, hogy a Nemzeti Színház ezen a helyen legyen, akkor lehet-e azt minden igénynek és kelléknek megfelelőleg ezen a helyen kevés költséggel felépíteni.

Időig vagyunk; és még ebben sem hoztam, mint belügyminiszter, határozatot. Kérem a képviselőházat, méltóztassék a választ azon értelemben tudomásul venni, hogy én a dologt abszolúte nem tartom éretnek arra, hogy érdemlegesen foglalkozzunk vele, mert a kérdésnévére sem merítettem, sem eljárás módzataiban még véglegesen magam nem határoztam. (Élénk helyeslés jobbjelől.)

(Viszonzások.)

Pichler Győző: A Felner és Helmer cégnek a Nemzeti Színházat nem szabad építeni. Ezért röviden kéri a miniszterelnököt, szüntesse be a tárgyalásokat azzal a bécsi céggel. Lehet, hogy szólván ebben a kérdésben elfogult, de ez az elfogultsága jogosult, mert a magyar művészet iránti szeretet sugalmazza ezt.

Kabik Béla: Gyászát lenne, ha az a cég megkapná az építkezést!

Pichler Győző: Gróf Keglevich ur már megtette egyszer, hogy ezzel a Házal 200.000 forintot meg akart szavaztatni a Felner és Helmer cég számára, de az ellenzék annak idején az utolsó pillanatban leszavaztatta ezt a merényletet. A párisi operát a 23 éves Garmér építette, az van olyan jó, mint a Felner és Helmer cég színházai. A budapesti Operát, mely hatalmas, gyönyörű alkotás, magyar műépítés építette, és nemzetközi versenyből vitte el a pálmát.

A miniszterelnök nyilatkozatában csak egy vizsgálat van, az hogy még nem döntött véglegesen. De ez részben ellentmond azzal az írásbeli nyilatkozattal, amelyet a miniszterelnök a mérnök- és építészegyesülethez intézett. A miniszterelnök ma a magyar képviselőházban a Felner és Helmer cégnek reklám-beszédet mondott, de nem talált egy dicsőítő szót sem a magyar művészet számára.

Szell Kálmán miniszterelnök: T. Ház! (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Sem a hangja a t. képviselő urnak... (Nagy zaj) a szélső baloldalon. Előnk eszenget.)

Kabik Béla: *Ilyen hang kell ide!* Még sokkal erősebb kell magukkal szemben! Igaza van! (Nagy zaj a szélső baloldalon.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Sem a hangja a képviselő urnak, sem pedig ezek a kiakadások engem abból a nyugalmomból, amelyről arról a tárgyról szótok, egy cseppet sem vesznek ki. (Helyeslés jobbjelől.) A t. képviselő urnak ez a nagyhangos konkluziója merőben alaptalan kiindulási pontja van felépítve. (Ugy van! jobbjelől.) A képviselő ur azt

mondja, hogy én reklámot csináltam egy cégnek. Bocsanatot kérek, hisz ez véleményem dolga; minden dologról igen sok fajta véleményt lehet mondani, tehát ez is lehet. De amikor én azt mondtam, csak azt, hogy ez a cég bezonyított Magyarországon is annyit színház építésénél, hogy ezen a téren és főleg a helykihasználás terén specialista és egyebet nem mondtam, akkor, bocsanatot kérek, azt mondtam, hogy én reklámot csinálok, nem egészen ebbe a parlamentbe való. (Ugy van! Ugy van! jobbjelől.) Abszolúte nincs meg-motiválva semmivel sem, és én ezt a magam részéről egyenesen visszautasítom. (Élénk helyeslés jobbjelől.) Én nem mondom azt, hogy a képviselő ur valami reklámot akar itt csinálni.

Pichler Győző: De csak tessék mondani, én a magyar művészetnek mindig csinálok reklámot!

Szell Kálmán miniszterelnök: Én nem mondom, hogy a képviselő urnak valami nagy, akármiféle célja van. De megprezentálom a képviselő urtól, hogy ugyanazon fegyverekkel éljen velem szemben. Mi szükség van ilyen nagy animozásra, mikor én azt mondtam, hogy a kérdésben még állást sem foglaltam? (Ugy van! jobbjelől.) Hogy lehet azt mondani, hogy reklámot csinálok? Es azt meri mondani a képviselő ur, hogy az igazságot akarja állítani, hogy amit én mondtam, az ellenkezik tegnapi leiratommal.

Vagy nem értette a képviselő ur azt, ami a leiratham van, vagy azt nem értette amit most mondtam. En azt mondtam, hogy engedélyt adtam a terv elkészítésére; a terv elkészítésére való engedély pedig nem az építésre való engedély, az nem elhatározása az építésnek, az nem állásfoglalás a kérdés véleges elintézésére. En azt mondtam, hogy még arra nézve sem határozom, hogy általában újra építjük-e a Nemzeti Színházat, (Ugy van! jobbjelől.) hogy oda építjük-e és kivel építjük meg. Hát tiltakozom a t. képviselő urnak állításai ellen, mint olyanok ellen, amelyekben egy csepp, de egy szemernyi igazság sincsen.

Es a képviselő ur azt mondja hogy két év óta ez az első eset, hogy én nem feleltem egy közbeszólásra. Hát megjavítom magamat és ezt a vádat sem akarom rajtam száradni hagyni. Azért nem feleltem, mert nem értettem; mert, ha a közbeszólások tömegesen jönnek, akkor azok a láрма és kiáltás alakját veszik fel és nem érti meg az ember.

Most már megértettem. Azt kérdezték, hogy kivel tárgyaltam. Tárgyaltam a magam organumaival, tárgyaltam azokkal, akikkel kötelessé vagyok tárgyalni. Ha Felner és Helmer megcsinálta a tervet, az intendáns dolga azt nekem előterjeszteni és az én dologom a magam hatósága körében azt megvizsgálni, amit eddig még nem tettem. A képviselő ur, úgy látszik, már megvizsgálta; én nem vagyok még abban a helyzetben, hogy ezt megtettem volna. Az én dologom megvizsgálni és aztán deicidálni, hogy lehet-e azon a helyen építeni a színházat, hogy ki építse, ki nem és hogy általában építsük-e?

Nekem az a benyomásom, hogy a képviselő ur most furesán járt. Elhatározta, hogy nagyon fog haragudni a válaszóért, mert azt hitte, azt fogom mondani, hogy belezott dolog, hogy így vagy amúgy határozom. En pedig az ellenkezőt mondtam és a képviselő ur hamarjában nem tudott ahhoz alkalmazkodni. (Derűtlenség és tetszés jobbjelől.) En nem mondtam véleges konkluziómat, sőt megmondtam, hogy még abban a kérdésben sem akartam állást foglalni, mint belügyminiszter, — nem hogy prejudikáltam volna a törvényhozásnak — hogy általában építsük-e, ha építünk, hova építsünk? Ezt világosan megmondtam és ha a képviselő ur nem akarja ezt meghallani vagy megérteni arról nem tehet. Hanem azt az egész nagy felbuzdulást egyáltalában nem értem, mert állásfoglalásom a lehető legobjektívabban, lehetőleg legkevésbé prejudikál és abban kulminál, hogy minden tekintetben szabad a kezem. (Helyeslés jobbjelől. Mozgás a szélső baloldalon.)

Előnk: Szavazásra teszi le a kérdést. A többség tudomásul veszi a miniszterelnök válaszát.

Az ülés délután negyed három órakor végződik.

BELFÖLD.

József főherceg és a gazdasági munkás-pénztár. A gazdasági munkássegítség-pénztár alapító tagjainak névsora ma egy illusztris névvel gyarapodott. *József főherceg* ugyanis *ötezer koronás alapítványt* tett a humánus célú intézménynek. A lésnége e nagylelkű elhatározásáról a következők sajtóközli levélben értesítette a földmivélségügyi minisztert:

Nagyméltóságu Miniszter Uram! Azon sok üdvös intézkedések között, melyeket Nagyméltóságod hazánk gazdaságának felvirágzására oly fáradságtalan buzgósággal létrehozott a most törvényhozásilag életbe léptetett „országos gazdasági munkás- és cselédség-pénztár” egyike a legelőtelegebbnek és alapítása bizton áldásteljes lesz. Mivel legbensőbb meggyőződésom, hogy ezáltal hazánk népének egy kiváló munkás része jólétének és boldogságának alap a letétezt, ehrelelem központi uradami igazgatóságomnak, hogy nevében e célra 5000 koronás alapítványt tegyen. Magamat Nagyméltóságod kedves emlékébe ajánlv, maradok Fiumében, 1901. január hó 13-án; őszinte tisztelője *József főherceg* s. k.

Községi választás Fiumében. Félhivatalos távirat jelenti *Fiuméből*, hogy gróf *Szapóry László* kormányzó a *representanzs-választást* január 24-ikére tűzte ki. A polgársághoz intézett felhívást holnap plakátokon teszik közzé.

Az esztergomi főispán. Esztergom vármegye közönsége nagy érdeklődéssel várja a *Krupjanics* Kálmán halálával megüresedett főispáni széket betöltését. Mint levelezőnk táviratozza, a liberális polgárság *Hulényi Győző* országgyűlési képviselőt, az elhunyt főispán vejét szeretné a vármegye élén látni, aki eddig is buzgó tevékenységet fejtett ki Esztergom vármegye közéletében.

KÜLFÖLD.

A jezsuiták és a francia hadsereg. Hogy minő aknamunkát folytattak a jezsuiták a francia hadseregben s hogyan sikerült nekik még a tábornoki karban is propagandát csinálniok és baloket fogniok, arról egy szenzációs vizsgálat rántja le a leplet. Csak most jutott ugyanis nyilvánosságra egy beszéd, amelyet *Geslin de Bourgogne*, a 41-dik gyalogdandár parancsnoka mult évi március 15-én mondott. A tábornok ebben a beszédben, amelyet a vannesi jezsuita-kollégium díjkiosztásánál mondott, *rojalistának vallotta magát és a jezsuitákat ünnepelte.* A tábornok a többi közt a következőket mondta:

Mi itt fegyvertársak között vagyunk. A jezsuita páterek is katonák, Krisztus katonái és a hadsereg előcsapatát alkotják, mert elül viszik a keresztet a *tévelygők és a szabadtömvisek ellen folytatott harcban.* A katona a harctéren áldozat, ha ő, áldozat, ha elesik. Ki csodálkozhatik azon, ha a pap és a katona egymáshoz közeledik? A katonának első kötelessége az engedelmesség és a katolikus egyház is ezt az erényt teszi valamennyi fölé. Azzal vádolják a jezsuitákat, hogy a tisztikar szellemét és vétét megváltoztatták. *Es igaz.* Azelőtt kevés tisztet láttak a templomokban, ma tele vannak tisztekkel. Miféle új vért öntöttek a jezsuiták ereikbe? Az isteni áldozat vétét, azt az Istenét, akitől a csatáratén a diadal függ. A tábornok így fejezte be beszédét: *Erzelmünket és gondolatunkat jelezniük ki, amidőn azt kiáltjuk, hogy a jezsuiták éljenek.*

André hadügyminiszter megindította a vizsgálatot *Geslin de Bourgogne* tábornok ellen. Maga az eset erősen igazolja azokat az érelyes rendszabályokat, amelyekkel a Waldeck-Rousseau-kormány a jezsuiták körmére koppint.

Az ausztriai választások.

Bécs, január 15.

Ma legnagyobb részben a nagybirtokosok járultak az urnához az örökös tartományokban s ma kerültek előtérre a pótválasztások is. A mai eredmények megint a klerikálisok és a keresztény szocialis párt vereségét jelentik. *Korneuburg*-ban a pótválasztáson a keresztény-szocialis *Richter* tanár elbukott a szocialista *Seitz* tanítóval szemben s így maig a keresztény-szocialis pártnak mindössze *húsz* mandátuma van. *Salzburg*-ban is a keresztény szocialis-párt vereségével végződött a választás; ezt a mandátumot a parasztpárt hódította el, amelynek programjából mindössze csak annyi ismeretes, hogy határozottan antiklerikális. *Karintia*-ban a német haladópárt hódított el egy mandátumot a német néppárttól.

Bécs, január 15.

Azokkal a győzelmekkel, melyeket a német szabadelvű-pártok a tegnapi nap folyamán arattak, véget ért a tulajdonképpeni választási hadjárat. A választások ugyan még nem fejeződtek be teljesen, ma és a legközelebbi napokban még 67 mandátum sorsadól el, mindazonáltal már kétségtelen, hogy a választások eredménye a német és az antiklerikális pártokra nézve jóval kedvezőbb, mint ahogy eleinte hitték. A német közpolgársághoz tartozó pártok körülből az eddigi létszámban kerülnek vissza a parlamentbe, csak a katolikus néppárt alosztályának tekinthető keresztény-szocialis párt fogott meg tagjainak egy negyedével. Ma a triesthi kereskedelmi kamara, a csehországi, galíciai, salzburgi, stájerországi és karinthiai városi kúriák választanak.

A cseh lapok ismét válsághireket terjesztenek. A *Politikének* azt jelenti Bécsből, hogy *Rezek* cseh miniszter a parlament összeülése után *lemond állásáról* és tárcáját átengedi egy az ifju-csehek klubjához közel álló aktív politikusnak. *Rezek*, állítólag maga is tett ily tartalma nyilatkozatot.

Bécs, január 15.

A mai választásokról a következő jelentések érkeztek: *Krakkból* gróf *Wodzicki* Antalt, *Klagenfurtban* gróf *Khevenhüller* Alfrédet, *Salzburgban* *Gwacht* Jánost (az egyesült német pártok jelöltjét), *Linzbén* *Baumgartner* Celesztint, báró *Haydent* és gróf *Dürkheim*et, *Zolkiewben* *Starczynski* Szaniszlót választotta meg a nagybirtokosság. *Prágában* a hitbizományi

nagybirtokosság gróf Belcredi, gróf Czernin Jenőt, gróf Mensdorf Alirédet, gróf Sylva-Tarouca Ernőt és gróf Hartinget, a nem hitbizományi nagybirtokosság pedig gróf Pálffy Ödönt, Sulc Vencelt és gróf Wolkenstein Vilmost választotta meg.

Prága, január 15.

Engel ifju-cseh képviselő a választás eddigi eredményeiről írt cikkében azt mondja, hogy az ifju-csehek igen érzékeny veszteség érte. Figyelmezteti az új-cseh képviselőket, hogy a következő ülészek is eredménytelen lesz s hogy a képviselők többet fognak otthon ülni, mint a képviselőházban.

Korneuburg, január 15.

A mai pótválasztáson Seitz Károlyt (szociáldemokrata) választották meg a keresztény-szociálista jelölttel szemben.

HIREK.

A király és minisztere.

Nagy királyokról legendák maradtak fenn az utókor számára. Az egyik a nagy uralkodó bölcsességét, a másik a bátorságát, a harmadik a jóságát hirdeti a késő utókorok. Nekünk is van egy nagy királyunk, akinek az egész élete legendának látszik már a jelenkor szemében is. Ime, a legújabb gyönyörűség, megható fejezete Ferenc József király örökké szép legenda-körének.

Nagy ideje, hogy nagy beteg az öreg királynak hűséges, öreg katonája, kedves minisztere, báró Fejérváry Géza. Régóta lesik aggóddó szeretettel állapotának jobbrafordulását nagyszámu tisztelői és barátai. Senki több szeretettel, senki több aggodással, mint maga a király. Fél száz esztendő óta szolgálja idestova, békében-háboruban egyenlő hűséggel, jóban-rosszban egyforma odaadással. Nem esoda hát, ha nincs kedvesebb embere Ferenc Józsefnek, mint báró Fejérváry Géza. Mindennap, de talán többször is napjában pontos jelentést meg az uralkodónak a beteg miniszteréről. A jelentések elmondták bizonyára azt is, hogy a sok csatát, százféle halált látott, rettenthetetlen vén katona minő hősies nyugalommal, minő hideg bátorsággal néz szemébe az alattomos, gonosz nyavalyának is. Megtudta az uralkodó azt is, hogy a nagy szenvedés közben még tréfálni is ráért, még esufolódott is az orvosaival, amiért nem merik megoperálni. Csak éppen hogy erőszakkal nem nyomhatta kezükbe az operáló kést.

Azután nyilván elmondták a királynak, hogy a beteg, látva az orvosai „gyavaságát,” azzal a gondolattal kezdett foglalkozni, hogy csak az idő megenyhülését várja be, és elutazik Berlinbe, dr. Sonnenberg professzorhoz, a híres specialistához, aki majd megcselekszi vele azt a hiába sürgetett operációt.

Mikor ezt megtudta a király, megbizta gróf Paar főhadsegédét, hogy táviratozzon Berlinbe dr. Sonnenberg professzornak, hogy I. Ferenc József magyar király és osztrák császár sürgősen kéri a professzor urat, jöjjön azonban Budapestre báró Fejérváry Géza miniszterhez, tanácskozzék az orvosaival és végezze el rajta a szükséges operációt. Mindez pedig történjék a király nevében.

Báró Fejérváry Gézának is írt ugyanakkor a főhadsegéd. Írt neki egy sürgős királyi parancsot:

— Ó felsége zezhagyja báró Fejérváry Géza tábornagynak és magyar honvédelmi miniszternek, hogy az operációt ne Berlinben, hanem Budapestben végeztesse el.

A kemény, harcedzett öreg katona szeméből talán most hullott ki az első könny-csepp az egész hosszú, keserves betegség alatt...

Ime, a Ferenc József-legendákör legújabb fejezete. Igazán olyan szép, mint egy legenda. De nem, még sokkal szebb. Mert igaz.

Budapest, január 15.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e héten pénteken délelőtt 11 órakor tart kihallgatást.

— A király látogatása. Ő felsége, mint egy bécsi táviratunk jelenti, ma délelőtt negyed óráig tartó látogatást tett a most Madridban tartózkodó Frigyes főherceg neijénél, Izabella főhercegnőnél.

— Frigyes főherceg Madridban. Madridból jelelik, hogy Frigyes főherceg, a spanyol régens királynő bátyja, tegnap leányaival, Mária Krisztina és Mária Anna főhercegnőkkel, odaérkezett az aszturiai hercegnő esküvőjére. A pályaudvaron a királyi ház tagjai fogadták.

— Kohl Medárd első püspöki miséje. Dr. Kohl Medárd fölszentelt püspök, aki Rómából most tért haza főszentelése után, január 20-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja első püspöki miséjét a budavári koronázó Mátyás-templomban. Az istentisztelet alatt a templomi ének- és zenekar régi magyar egyházi énekeket fog előadni. Ugyanaz nap délután 5 órakor a Mátyás-templomban litánia lesz, majd dr. Nemes Antal budavári apátjelölés szentbeszédet tart, mely után kiosztja a pápai áldást, melyet a szentatyja küldött Rómából a budavári híveknek.

— Összeesküvés Milán ex-király ellen. Újabb szenzációs eset kapcsolódik Milán király nevéhez. Bukarestből táviratozzák, hogy ott tegnap tizenöt embert elfogott a rendőrség, mert anarkhista összeesküvést szöttek Milán király ellen. Egyéb részletek hiányoznak.

— Frigyes király alapítvány. A porosz király-ság jubileumát a berlini városi közgyűlés egy millió márkás alapítvánnyal ünnepli meg. Az alapítványt szegénysorsu berlini lakosok segélyezésére fordítják, akik lakásuk bétöréségét nem képesek kifizetni. A javaslat ellen a szociáldemokrata párt egyik vezére erősen kikelt és rámutatott a bekövetkezendő visszaélések egész sorozatára.

— A brassói főispán beiktatása. Brassóból táviratozzák, hogy ott ma ment végbe gróf Lázár István főispánnak a beiktatása, nagy ünnepségek között. A pályaudvaron dr. Jekel Frigyes alispán és Himen Ferenc polgármester üdvözölték az új főispánt, kit nagy bandérium kísért be a városba. A brassói törvényhatóság ünnepélyes közgyűlésén gróf Lázár István hosszabb székfoglaló beszédet mondott, melyben kijelentette, hogy az ő politikája azonos a kormány szabadelvű politikájával. A nagy feladatok teljesítésében — ugymond — ne zavarjon bennünket az, hogy külföldi nyelven beszélünk; beszéljünk egymással bármely nyelven, de törekvésünkben ne feledjük, hogy az egységes magyar nemzeti állam jó hazafiai legyünk. A beszédet tetszéssel fogadták. A beiktatás után a küldöttegeket fogadta a főispán. Délután két órakor a Vigadó dísztermében mintegy 300 terítékű bankett volt, melyen ő Felsőség, az új főispánt, Szál Kálmán miniszterelnököt stb. köszöntötték föl. A város, még külső részeiben is, fényesen fel van lobogóva s estére fáklásmenetet rendeznek a város kivilágításai mellett az új főispán tiszteletére.

— Egy olasz követ halála. Rómából táviratozzák, hogy tegnap a Génuba érkezett Szavója hajón ötven éves korában meghalt gróf Antonelli Péter, brazil olasz követ, ismert amerikai utazó. Az elhunyt unokaöccse volt Antonelli bíborosnak, de nagyon liberális ember volt. Ifju korában mint katonatiszt szolgált, azután képviselő, majd másodállamtitkár, végre Crispinek bizalmas embere lett és mint ilyen Menelikkel tárgyalt.

— Nagy alapítvány. Lichtenberg Mór szegedi földbirtokos 12.000 koronás alapítványt tett közművelődési célokra. A közoktatásügyi miniszter meleghangu levélben mondott köszönetet a nagylelkű adakozónak.

— A Vörösmarty-szobor alapja javára ma Schwicker Henrik (Budapest) 5 koronát, és J. Géza (Budapest) 1 koronát küldött be hozzánk. Ezzel gyűjtésünk eddigi eredménye 3882 korona.

— A párisi kiállítók részvéte. A párisi világi kiállításon résztvevő magyar kiállítók meleghangu levélben jelezték ki részvétüket Lukács Béla özvegyének. Levelükben felsorolják az elhunyt államférfi nagy alkotásait s aztán így végzik: „De ha minden leledésbe menne, amit teit és alkotott: lesznek szivek, amelyekbe az idők véges-vegeig be lesz vesve, hogy ő volt a legjobb, legtisztább, legnemesebb emberek egyike. Legyen ez vigasza a hátramaradt családnak és az egész magyar nemzetnek, melynek oly sok kiváló szolgálatot tesz.

— A rektor névjegye. Egy kis füzetet kaptunk ma, amely azt a beszédet tartalmazza, amelyet az egyetem múlt évi rektora, Ponori Theurek Emil a múlt egyetemi esztendő megnyitásán tartott. A füzet belső oldalán bőséges fölvilágosítás foglaltatik arra nézve, hogy ki Ponori Theurek Emil.

Ime:

PONORI THEUREK EMIL,

BÖLCSEZETDOCTOR, A CLASSICA-PHILOLOGIA NYILVÁNOS RENDES TANÁRA, A CLASSICA-PHILOLOGIAI SEMINARIUM ÉS A GÖRÖG PHILOLOGIAI MUZEUM IGAZGATÓJA, A MAGYAR TUDOMÁNTANAK AKADEMIA RENDES TAGJA, CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGÁNAK ELŐADÓJA, NYELVTUDOMÁNYI, IRADALOMTÖRTÉNETI, MATHUDOMÁNYI ÉS SZÓTÁRI BIZOTTSÁGÁNAK RENDES TAGJA, A BUDAPESTI PHILOLOGIAI TÁRSASÁGNAK HUSZONHATODIK IZHEN ELNÖKE, A KISFALUDY-TÁRSASÁGNAK, A FLÓRENCI SOCIETA ITALIANA PER LA DIFUSIONE E L'INCORAGGIAMENTO DEI STUDI CLASSICI-SAK, AZ ANGOLORSZÁGI „GYPSYLORE SOCIETY”-NEK RENDES, A BERLINER GESELLSCHAFT FÜR DAS STUDIUM DER NUERREN SPRACHEN LEVELEZŐ TAGJA, AZ ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁRREGYESÜLTENK S A BAJAI ÖSKÉPZŐ-KÖRNEK TISZTELETHELI TAGJA, A BUDAPESTI EGYETEMI BÖLCSESTHALLGATÓK SOKTÖBBSÉGÉNEK DISZTAGJA, A MAGYAR PÁRDAGOGIAI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR KIR. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULATNAK, A MAGYAR SÉPJAZI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR ZENEMLÉVELŐ-TÁRSASÁGNAK, A MŰBÁRATOK KÖRÉNEK RENDES TAGJA, ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁRREGYESÜLTŐ-BIZOTTSÁG TAGJA, A KÖZÉPISKOLAI TANÁRREGYÉP-INTÉZETNEK TANÁRA ÉS TANÁCSAGTAGJA, A BÖLCSESTUDOMÁNYI KARNAK KÉT IZHEN VOLT ELNÖKE ÉS PRODRÁKJA, A TUDOMÁNYEGYETEM E. I. RECTOR-MAGNIFICUSA.

Hát ilyen névjegy szép pénzbe kerülhet.

— A népszámlálás. A főváros kerületeiben egy-másután készülnék el a népszámlálás eredményének az összeállításával. Ma a hatodik kerület készült el az összezárással. A VI. kerület lakossága a kültelek nélkül ma 115.826. Az előbbi népszámlálásoknál a kerület lakosságát a kültelekkel együtt számították. Még így sem volt több lakossága ennek a kerületnek tíz évvel ezelőtt 88.534-nél és husz évvel ezelőtt 56.732-nél. E szerint a nyolcvanas években volt a szaporodás 56.1 százalék; a kilencvenes években pedig a kültelek nélkül 31 százalék. Husz év alatt tehát megkétszereződött a VI. kerület lakossága. Az 1870-iki népszámlálás idejéről nincsenek külön adatok a Terézvárosról, mert akkor még az Erzsébetváros nem volt külön választva. A két kerületnek együtt harminc évvel ezelőtt 73.760 lakosa volt. Ma, hozzávéve a VII. kerületnek körülbelül 160.000 lakosát, ebben a két kerületben több mint negyedmillió lélek lakik. E két kerület aktáinak elhelyezéséhez akkora rakttart rendeztek be, mint a többi kerületekben együvé.

Az első kerületben is véget ért ma a népszámlálás. A pontos adatok szerint az I. kerület belső területén van 1350 lakott ház és 216 üres háztelék. A kerületben volt 7119 lakott lakás és 929 üres lakás. Összesen volt 8946 háztartás s a távollevőkkel s ideiglenesen a kerületben tartózkodókkal együtt 31131 lakost vetek föl. Ezek az adatok azonban csak a kerület belső területére vonatkoznak.

— Az állami napidíjasok mozgalma. Az állam szolgálatában lévő napidíjasok helyzetüknek javítása érdekében mozgalmat indítottak, amelybe bele akarják vonni az ország összes állami szolgálatban lévő napidíjasait. Az intéző bizottság a Gyár-utca 2. szám alatt székel és most a március havában megtartandó országos kongresszus előmunkálatain dolgozik. A mozgalomból való csatlakozás e hónap végéig jelentendő be a főntebb említett intéző bizottságnál.

— Schrott Katalin Bécsben. Több hónapi távollét után tegnap érkezett vissza Bécsbe Schrott Katalin, a nagyhirű drámai művésznő. A művésznő, aki a nyár óta nagyokú idegességben szenvedett, most már teljesen meggyógyult. Előbb Svájcban tartózkodott, majd Münchenben tett látogatást, az utóbbi időben pedig Velencében és Rómában tartózkodott néhai Erzsébet királynő nővere, Trani grófnő társaságában. Rómában a művésznő tanuja volt a szent év záró ünnepségeinek s kiballagtásra is jelentkezett a pápánál. A pápa Trani grófnő, valamint ennek kísérfője társaságában fogadta a művésznőt. A pápa rendkívül szívélyesen fogadta a művésznőt, akiről tudta, hogy kedvence volt néhai Erzsébet királynéknak és az audiencia folyamán sok kérdést intézett a művésznőhöz az elhunyt királynéről. A bucsuzásnál a pápa örökös áldást mondott a művésznőre. A pápa államtitkára, Rampolla bíboros is fogadta a művésznőt, akivel hosszasan társalgott.

— Dreyfus. Meránból táviratozzák, hogy Dreyfus a dél-tiroli Rabl-fürdőn három hónapot fog tölteni e nyáron. A volt századosnak ugyanis orvosai azt ajánlották, hogy magas hegyvidéki fürdőre menjen.

— Pincérek panassa. Az állás nélkül levő pincérek nyílt levelet intéztek a főkapitányhoz. A nyílt levélben az állásközvetítők visszaélései ellen kérnek segítséget és szánalmas képét festik meg helyzetüknek. A nyomortük óriási lehet és ennek tulajdonítható, hogy a biccolést elkerülhetetlennek és általános szokásnak mondják. A pincéreket e vád általánosítása ellenében meg kell védelmeznünk. Kívánatos azonban, hogy a bajokon az iparhatóság mihamarabb segítsen.

— **Viharedzett szerelem.** A *Marseille* közelében megfeneklett *Russie* gőzös földétén együtt várta a megmentést a francia hadsereg egy manipuláns őrmestere és egy kis orfeum-énekesné. A rettenetesen izgalmas órák alatt, mikor a hajó egyre süllyedt, a mentőcsónakok pedig egyre kések, a halálfelelőtlen reszkető tömegben egymás mellé kerültek ketten; és a vitéz őrmester persze bátorította a chansonetet, amíg az első csónakon, amely a nőket szállította partra, szegényke megszabadult a veszedelemből. A biztos parton azonban fogadást tett, hogy ahhoz a derék férfúhoz, aki a halál torkában mellő szegődött és mellette maradt bátor önmegtartózással, hű lesz egész életére; — föltéve persze, ha az is megmenekül. Az őrmester megmenekült, az énekesné a parton egybegyűlt tömeg szeme láttára a nyakába borult és megismételte hűségesküjét. Az őrmester pedig táviratozott ezredparancsnokságához házassági engedélyért, meg is kapta, és a hajótörést követő nap délelőttjén őrmester és művésznő megesküdtek a marseilli polgármesteri hivatalban. A jövő hétre pedig már *egyik nagy párisi orfeum* hirdeti a csodálatosan megmenekült és főkötő alá került művésznő első fölléptét. A kisasszonynak jól beütemezett a hajótörés!

— **Az orvosszövetség memoranduma.** Az országos orvosszövetség igazgató-tanácsának kiadásában, ma jelent meg az a memorandum, melyet a szövetség a belügyi, igazságügyi és kereskedelmi miniszterekhez intéz. A terjedelmes és alapos érvekben bővekedő memorandum első sorban jelenti, hogy a szövetség a szervezkedés munkáját befejezte. Hatvan-kilenc főközségben négyezer tagot számlál.

Azok a viszonyok — így szól a memorandum — melyek fölajdulásra kényszerítik a magyar orvosi kart, nem csupán az orvosnak ártnak, hanem hazánk jólétének is, mert vele járnak a közegészségügy rosszabbodása s a munkabíró emberanyag pusztulása. Ezt az állítást a memorandum szántalan, szinte megdöbbentő adattal igazolja s az orvosi kar önzetlenségének újabb tanujelét adja, mikor így folytatja fejtegetéseit: Ha már nem segítenek anyagilag az orvosi pártiak anyagi helyzetén azért, mert lelkiismeretükkel összeegyeztethetik, hogy az ország legképzettebb, a műveltség legmagasabb fokán álló elemei, akik a betegséggel és halállal való harcban naponként veszélyeztetik saját egészségüket és életüket, legalább segítsenek azért, mert a *betegségek sor: a pusztítók házak lakosságát, amely 1897-ben csak 197,933 lélekkel szaporodott, mert nagy a gyermekhalandóság, mert az elhaltak nagy százaléka nem részesült orvosi gyógyításban és mert a gyászviszonyok jórészt arra vezetendők vissza, hogy az ország számos vidékén az orvos nem találja meg a megélhetésnek legkedvezőbb feltételeit sem.*

Énnél fogva arra kéri a memorandum a belügyminisztert, hogy a vármegyei tisztviselői országos mozgalma akalmából az egyes törvényhatóságoktól felterjesztendő, részben máris felterjesztett, a közigazgatási tisztviselők fizetelméslére vonatkozó javaslatok és kérvények elbírálásában és elintézésében kegyeskedjék a vármegyei tisztviselői és járásorvosoknak rangiokozat és fizetéseik megállapításában oly helyzetet biztosítani, amely őket a megkövetelt kvalifikáció és hivatalos ügykörük jelentősége, nagymértékű elfoglaltságuk és a közegészségügyi érdekek fontossága szempontjából egyaránt méltóan megilleti.

A memorandum ezután a közegészségügy rendezéséről szóló törvény revízióját, a kuruzslás megszüntetését, a tisztviselői vizsgálat eltolását, a trachoma-kór házak föllállítását szemorvosok kiküldetését kéri. Az igazságügyminisztertől a memorandum a törvényes orvosi vizsgálat eltolását s új tarrá készítését, a kereskedelmi minisztertől pedig a betegpénztárak ügyének rendezését kéri.

— **Segítség a szegényeknek.** A Podmaniczky-utcai kenyér-osztó boltban tegnap 11.000 adag kenyeret osztottak ki. Az ingyen kenyérre *Schrikker* László (Budapest) 5 K.-t küldött hozzá; az összeget rendeltetési helyére juttatták. Ujabbán a következők küldtek adományokat: *Hungária* 44 K., *Schneider* József 4 K., *Névtelen* 5 K., *Első magyar lámpagyár r.-t.* 250 munkásának gyűjtése 78 K. 70 fillér.

— **Nagyvárad népessége.** Nagyváradon már befejezték a népszámlálást. Az eredmény, a város szaporodását tekintve, fölléte kedvező: a lakosság száma 51.145. Ebből katonaság 3500 főre rug. Az 1890 évi népszámláláskor a városnak csak 40.750 lakosa volt, ebből 9193 katona, míg 1880-ban 33.517 volt a lakosság száma. A szaporodás tehát az utolsó évtizedben 10.395, míg az ezt megelőző évtizedben 7233.

— **Szerencsétlenül járt festőművészek Berlín** lávirat szerint a *Havel* folyón Potsdam mellett a jég két festőművész aiat korcsolyázás közben jeszakadt és mindketten a vízbe fulltak. Az egyik *Frohberg* Guidó tájkép- és arcképfestő volt, míg a másik *Woude* Hugó, aki még csak 24 éves volt, illusztrációival és plakát-tesztmányaival tett hírnevet szer. Német művészkörökben nagy részvétet keltett a két fiatal, szimpatikus művész tragikus vége.

— **Gyilkos orvosság.** *Velencéből* táviratozzák: *Veldobadore* községben difteritisz-járvány ütött ki. A betegek szármával beoltották, de az orvosságnak éppen ellenkező hatása volt, mert a beoltottak valamennyien meghaltak. Az orvosi vizsgálat kiderítette, hogy a szérum, melyet a milánói *Erba-cég* készített, tetanus-bacillusokat tartalmazott. A hatóság erre a készletben lévő szérum-mennyiséget lefoglalta. Ujabbán érkezett jelentések szerint Lombardia több városában hasonló szérummegezesek történtek. Így Milánóban, Trevisóban, Bergamóban huszonnégy gyermek esett a megfertőzött szérum áldozatául. A páduai, bergamói és novarai kerületekben is grasszál a difteritisz-járvány és a szérum-beoltás nyolc esetben halált okozott. A kellő óvintézkedéseket mindenütt megtették és az olasz belügyminisztérium több szakértő orvost küldött ki, akik szigorú vizsgálatot indítanak a botrányos ügyben.

— **Emberkinzás.** *Lemberg*ből sztrájkot jelentenek. A galíciai hitelbank boriszlavi naftabányáiban sztrájkolnak a munkások. Hatszáz munkás közül csak tizenegy ment le a bányába s ezek csendőri fedezet mellett dolgoznak. A sztrájk oka azonban felháborító s fölléptenül a munkások javára billenti a mérleget. A hitelbank igazgatója a szarítókamrát, amelyben a munkások munkájában áttázták ruhájukat szarították, elzáratta. A munkások, akik jobbára nagyon messze laknak a bányától, kénytelenek tehát a téli hidegben nedves ruhában haza gyalogolni. E miatt már többen veszedelmes megbetegedtek, de a szarítókamrát nem nyitották meg számukra. Ezt az embertelenséget megunva, sztrájkot kezdtek. Az igazgatósg most, mert zavargástól fél, *Drohobice*-ből katonaságot kért. Inkább nyitatta volna ki a szarítókamrát.

— **Munkanélküliség tüntetése.** A munka nélkül lévő munkások ma délután gyűlést tartottak egyik külső váci-uti korezmában, hogy állást foglaljanak a főváros legutóbbi közgyűlésének reájuk vonatkozó határozataival szemben. A gyűlés maga rendezte ment vége, utána azonban egy kis tüntetést rendeztek a munkások, melybe azonban beleszólt a rendőrség és megakadályozta azt, hogy a tüntetés botrányra fájuljon. A gyűlés után ugyanis kiadták a munkások a jelszót, hogy a Podmaniczky-utcai kenyérszító hely elé vonulnak. Csakugyan meg is indult a tömeg — mintegy kétezer ember.

— **Nem alamizna kell nekünk, hanem munka!** Ez volt a jelszó s ezt hangoztatták a szónokok, a gyűlésen, mint az utca. A gazdasági gépgyár előtt azonban utját állotta a tömegnek a rendőrség, amely nagy apparátussal vonult ki, hogy a tüntetést megakadályozza. *Csajlik* tanácsos a VI-ik kerület vezetője adta ki a rendelkezéseket. Felszólította a munkásokat, hogy csendben vonuljanak haza, a felszólításnak azonban nem volt foganata. A rendőrök erre nekimentek a tömegnek, amely hanyathomok menekült, de kisebb csoportok újra összeverődtek s a különböző mellékutakon igyekeztek a Podmaniczky-utca felé. Azonban mindenfelé rendőrök állottak, akik a kisebb csoportokat is szétszórták, úgy hogy a tüntetők el sem juthattak a Podmaniczky-utca. A tüntetés alatt a rendőrség öt embert állított elő a VI-ik kerületi kapitánysághoz, kihallgatás után azonban valamennyit szabadon bocsátották.

— **Halálozás.** *Bárd* Simon, *Bárd* Ferenc zene-műkereskedő édesapja, tegnap meghalt Budapestben hetvenegy éves korában. Az elhunyat holnap délelőtt kisírik örök nyugalomra.

— **Az oroszországi tél.** *Odesszából* borzalmas tél híre érkezik. Az orosz karácsony napja óta nagy hóvihar van Odesszában és környékén s azóta teljesen szünetel a külvilággal való összeköttetés. A városba öt nap óta levél vagy újság nem érkezett. Napok óta a vonatok sem közlekednek és azok, melyek néhány nappal azelőtt indultak el, nyílt pályán vesztegnek. Az Odesszában megjelenő napilapok rémes hírekkel vannak telve. A nyílt pályán megrekedt vonatok utasai láznak és éheznek, úgy, hogy a kormányzó mentővonatokat küldött élelmiszerekkel és fűtőanyaggal. Az utasok nagyjából tanulók, kik a karácsonyt a szülői házban akarták eltölteni s most a vasuti kocsiokban dideregnek élel-szomjan. A vasuti étkező-kocsikban megmaradt ételeket mesés áron kapkodták el. Az utasok egy része már Odesszába érkezett. Ezek két napon át gyalogoltak a nagy hóban és az uton szerezhettek csak ennyit.

— **Megölte az apját.** *Rács* Antal kabai 24 éves suhane pár év előtt a maga nevére íratta az apja vagyonát. A vagyon elitta és 70 éves apját köldöni küldte, az összekolduit pénzt pedig elvette és szintén elitta. Ma reggel az apja nem akart köldöni. A fiu e miatt bottal nekítámadt és addig ütötte agyba-főbe, amíg a szegény öreg bele nem halt. Az elvetemedt fiu a gyilkosság után a község házára ment és koporsót kért. Otthon aztán a halottat beletette a koporsóba és megszökött. A gyilkos suhanót a csendőrség keresi.

— **A konitzi titokzatos gyilkosság.** A német főváros rendőrségének legügyesebb rendőrbiztosait mozgósították, hogy végre-valahára közrekerítsék a konitzi gyilkosság tettesét, aki után már majdnem egy év óta tart a nyomozás. A rejtélyes vérengzést utabban még titokzatosabbá tette az, hogy a múlt héten megtalálták a konitzi Logengartenben a meggyilkolt *Winter* Ernő gimnáziumi tanuló mellényét s kabátját, néhány nap múlva aztán megkerült a nadrágja is ugyanazon a helyen, közel a konviktushoz és a zsina-gógához, nem messze a gyilkosság színhelyéhez. Egész bizonyossággal megállapították, hogy a ruhákat a boldogtalan *Winter* Ernő viselte utóljára. Vértől nem volt rajtuk. Ez az eset igen nagy izgatottságot keltett a lakosság körében. Az igazságügyminiszter rendeletére ma Konitza érkezett *Kracht* bünyügyi biztos is, aki Braziliában annak idején rátalált a halálraítelt *Gönczi* nyomára. — Késő éjszaka táviratozzák Konitza-ból, hogy a leányiskola udvarán ma megtalálták a meggyilkolt *Winter*nek a föllöttjét is. Az államügyész ma névtelen levelet kapott, amelyben előre megírták, hogy a föllött ma meg fogják találni. Konitza. Ezen sincs vérfolt. Ki van tisztítva mintha a ruhaszekrényből vették volna elő. A rejtélyes gyilkos, úgy látszik, teljes biztosságban érzi magát és meg akar szabadulni a bűnjelétől. A vizsgálat kiderítette, hogy éjszaka vitték oda a föllött. A hóban lábnyomokat találtak, amelyekről pontos méreteket vettek fel. Alultól a *danzigi* államügyész is kapott a postán anonime egy küldeményt, amelyen bűnjelék voltak.

— **Megvadult lovak.** *Höszel* Lipót csepeli vendéglős tegnap este kocsiával az Alaguton hajtott keresztül. Eközben lovai valamitől megbokrosodtak s örült vágatással rohantak a Lánchid felé. Itt azután a kocsi nekivágódott a hid bejáratánál lévő vascsövekhez, aminek következtében a kocsi felborult s *Höszel* *Nyertzer* János nevű kocsisával együtt, kibukott. *Höszel* eszméletlenül került a Rókus-körhöz, de a kocsis könnyebb sérülésekkel menekült a veszedelemtől.

— **A bíró, a pénztáros és társaik.** *Mundra* község bírája *Szakács* György, *Farkas* Miklós községi pénztárnok három más parasztember társaságában *Komza* Lászlár jómódú parasztház házába hatoltak s a gazdát és fivérét *Komza* Ilyést puskatussal összevissza verték. *Komza* Lászlár nyomban meghalt, fivére életveszélyes sebeket szenvedett. A gyilkos községi bírót társaival együtt letartóztatták.

— **Tűz egy börtönben.** Nagy veszedelemben forgott az éjjel a neg edí kerületi börtön, amelyben most is 900 rab van. Éjjelkor a női osztály padlása kigyulladt s onnan a tűz átesapott az igazgatói lakás padlására is. A tüzoltók még idejekorán elhárították a fenyegető veszedelmet. A rabok a vész idején nyugodtan viselkedtek.

— **Nyomatványok postai kezelése.** A budapesti posta és táviróigazgatóság kéri a hírlapkiadóhatalmat, kereskedőket, könyvkiadó- és más üzleti vállalatokat, amelyek gyakran föladni szoktak üzleti hirdetményeket, árjegyzékeket és irolóiratokat, hogy a postai szállításra szánt és mellékleteket tartalmazó nyomtatványoknak és keresztöltésű küldeményeknek egy példányt mutassák be a föladásra kijelölt postahivatalban, hogy elbíráshassák, vajjon a mellékletek díjkötelesek-e, vagy sem. A postahivatal aztán írásban fogja figyelmeztetni a föladót e mellékletek szabályszerűsége, vagy az ellenkezőjére.

— **Elopott ékszer.** *Debrecenből* telegrafálják, hogy gróf *Hardegg* huszárfőhadnagyot ellopott 20.000 korona értékű ékszerét. A gróf tegnap este tért vissza nejével Debrecenbe és kocsin hajtottak be a városba. Lakásukra érve vették észre, hogy ékszerládjuk eltűnt. A rendőrséget úgy informálták, hogy az ékszer a bérkocsiról tűntek el. A lopással az inast és a kocsist gyanúsítják.

— **Vidéki hírek.** *Zsolnán* *Bromer* Arnold városi szolga, aki 18 év óta a fogyasztási adóbeszedésnél volt alkalmazva, tegnap agyonlőtte magát. Az a gyanu, hogy sikasztott. — *Székesfehérvárott* *Kocsis* József civódás közben agyonütötte János fiát. A fiu a szomszédjuk feleségét akarta megvédeni durva apjától, és arra apja egy kampós ruddal úgy nyakszirtan ütötte, hogy haldokolva vitték a kórházba. *Kocsist* elfogták; a fiu, aki most szabadult ki a katonaságtól, aligha éri meg a reggelt. — *Hesz* *András* ruttkai szobafestő egy fiatal asszony kedvéért elhagyta hitnes nejét és családját. Ezért a könnyelmű apa két fölföltt fia bosszút esküdött és amikor apjuk két szavukra hallgatni nem akart, betörték apjuk szívetőjéhez és késekkel össze-vissza szurkálták. Az asszonyt a kórházba vitték, a két legényt pedig elfogták. — *Debrecenből* táviratozzák: *Kozma* *András* erdőkerülőt fia az erdőben holtan találta meg. Kozmát az erdőből hazafelé menet gyilkolták meg.

— **Somossy-Mulató.** *Fregoli*, a *Somossy-Mulató* híres vendége, még csak pár napig marad Budapesten. Ez idő alatt népszerű előadásokat rendez leszállított helyárok mellett. Tegnap kezdte meg az előadásainak sorát, módot nyuitva a kevésbé tehetséges közönségnek is, hogy a művész produkcióiban gyönyörködhessenek.

Az igazgatóság is megette a magáét, amennyiben egészen új, változatos műsort állított össze. Az előadás 1/8 órákor kezdődik.

(x) **Egyenruhák**, díszelőnyök és libériák, olasz vivőszereken igen olcsón kaphatók *Tiller Mór* és Társa es. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35.

(x) **Dr. Kovács kézpasztája** (csakis félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngéddé és fehérré varázsol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. Kovács gyógyszerháza Budapest, Gyár-utca 17. Megjelent „Toilet-títkok“ kívánatra ingyen.

(x) **Köztudomásu**, hogy köhögés, rekedtség és elnyálkásodásnál legbiztosabban hatnak Egger mell-pasztillái. Kaphatók minden gyógyszerháza és dro-gériában. Doboza 1 kor. és 2 kor. (Próbadoboz 50 fillér.) Főraktár: *Nádor-gyógyszerház*, Budapest, Váci-körút 17.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!**

Farsangi tragédiák.

Budapest, január 15.

A zenezőnek rokona a vigság. Valami kapcsolatot áll fönn a kettő között. Ha jelen van az egyik, már-már beköszönt a másik. Mulató ember kívánja a zenét, a muzikaszó pedig mulatságra hangolja az embert. Olyanforma rejtély ránk nézve a zenező, mintha abban és az által maga a lélek beszélne. Olyan beszéd az, melyben nincs szótag, nincs szó, nincsen betű, csupán vágy, emlék és hangulat. Éppen ezért férkőzik közelebb a lélekhez, mint a nyers és rideg szó, ez a megrögzített formája a fogalomnak. De azért a zenében is megtaláljuk a vigság ellentétes elemét: a szomorúságot, éppen úgy, mint ahogy a jókedv évadjából, a farsangi hangulatokból természetesen bontakozik ki nem egyszer a gyász, a veszteség, a tragédia. Ugy érinti a farsang is a vigságot és a lélekzróó fájdalmakat, mint ahogy a báli éj magába öleli nem csupán a fekete éjfélt, hanem a hasadó hajnalt is.

A poróci duhajkodó legényeknek és az odaváló mulatós uraknak kedvenc cigánya volt *Mihályi Jóska*. A mostani farsang egyik darúdóján különösen *Valkó György* és *Dilpuch János* kedve szerint rikatta a hegedűjét szegény *Mihályi Jóska* a poróci nagy vendéglő mulató termében. Reggel felé elszállingózott már mindenki a nagy mulatság részesei közül, éppen csak *Valkó György* és *Dilpuch* maradtak még ottan, folytatni az ivást és hallgatni a cigánybanda élén *Mihályi Jóskát*. A két legény mámoros jókedvvel válogatott a nóták közül; hol ezt, hol amazt akarták hallani. Egyszer azonban így akarta a véletlen, ez is, ama is ugyanabban a minutában parancsolt rá *Mihályi Jóskára*, hogy ezt huzd, azt huzd. Mivelhogy pedig még *Kubelik* se vitte még annyira, hogy egyszerre két nótát is hegedűjön, így hát a poróci primás se tudott rögvést eleget tenni a dupla parancsnak. Ha a *Valkó* nótájába kezdett, akkor *Dilpuch* ütötte háta, ha pedig emezére zendített rá, akkor amaz kölöntötte föbe. Mikor pedig kimenekült a banda és a sarokba szorított primás magára maradt a két legénnyel, akkor aztán tisztába hozták a duhajkodók a vitás kérdést. Tisztázták a dolgot olyképpen, hogy egyesült erővel addig ütlegelték a cigányt, amíg eldől és meghalt. A két legényt a csendőrség azóta már elfogta, börtönbe is zárta, a cigányok pedig temetésre készülnek. Fátoly fityeg a a hegedűkőn, úgy állják körül a ravatalt. Buosztatót huznak, talán éppen azt a nótát, amelyikért meghalt a szegény *Mihályi Jóska*.

A farsang pedig folyik vigan tovább.

A görbedi görög-keleti esperesnek, *Illés György*-nek, sok a haragosa. Miért, miért nem, ki tudná okát adni, elég az, hogy az ellenségek közül az egyik ólomgolyóval üdvözölte az esperest, éjszakai lesből az ablakon keresztül. Ugy esett a dolog, hogy az esperes, meg *László György*, a községi bíró, kettesben iddögáltak *Illés* otthonában és mindig inkább érezhetővé lett úgy a házigazda, mint a vendég hangulatában, hogy farsangra áll a világ. Ha farsang van, cigányt ide, gondolta a két kedélyesen borozgató s nem sokára bevonult az esperes lakásába *Erdői Gusztó* cigányprimás — másodmagával. Két szál cigányból állott a banda. De muzikaszó mellett nemsokáig tartott a borozás. Csőrömpölvé hullottak le az ablaküvegek, elaludt a lámpa, dördülés hangzott el és utána nyomban fájdalmas nyöszörgés. *Erdői Gusztó*t, a cigányprimást találta szívén a lóvés; az esperesnek, akinek szánya volt, még a haja szála sem görbült meg tőle.

Majd ha elcsipték a merénylőt, akire egyelőre nem mutat más nyom, mint az esperes sejtelve és találgatása, akkor majd kihámozódik a rejtélyes farsangi tragédiának a magva, az oka.

A cigányprimás azonban elpihent és nem huzza többé a csöndes hallgatót, vagy a szilaj talp alá való. Ó rá nézve véget ért a farsang és a hamvazó szerda beköszöntött.

Kassa szomszédságában is vig muzsika járta de már itt — előre bocsátjuk a dolog végét, — nem esett baj a cigányban. Itt az lett a farsangi tragédia hőse, aki azzá lenni akart. Menyasszony ölte meg magát és úgy intézte a dolgot, hogy akkor akadjon holttestére az ő csapodár völgegye, mikor a nagykoetsmából hazatér, ahol a falu apraja, nagya ünnepelte a farsangot, bálózott. A szegény kis menyasszony féltékenynyé lett, észrevenni vélte, hogy a völgegye más leányra kaecintgat. Ez a féltékenység szülte meg az elhatározást. — Farsang idején a természet színe fehér. A fehér hólepelnek éppen olyan kontrasztja a piros vérmény, mint a farsangnak a tragédia. . . . Pedig az egymástól elütő színeket a divatos izlés, gyakran egymás mellé illesztgeti.

A sah megérkezése.

— Jelenet. —

SZEREPLŐK:

Muzaffer-ed-Din, perzsa sah.
A főországnagy.
A teherániak.

— Idő: Tegnap. — Színhely: A teheráni pályaház előtt. —

A teherániak (megpillantva apályaházból kilépő saht):
Éljen *Muzaffer-ed-Din*ünk!

A sah (nyájasan):

Vizszont kívánom, —

Szívből köszöntöm, kedves Teheránom!

A főországnagy (előlép):

Midőn fenséges lábad mostan éppen
Ismét a honba és nyakunkra lép,
Vagyon szerencsém a tanács nevében,
De a közvélemény tolmácsaképp
Hű lelkeségben és nagy diszruhában
Előtted szót emelni, ön nagyúr:
Légy boldog! Elj soká! Egyáltalában
Szervusz! — és veszszen el minden gyaúr!

A sah (megindultan):

Már fentebb mondtam, de ismét kívánom:
Megáldja Allah, kedves Teheránom!

(Körültéknint):

Mit vesznek észre? nos országnagyok?
Nem látják tán, hogy mily nyájas vagyok?
(Csöndes álmélkodás.)

A főországnagy, (aki különben is tolakodó ember):

Valóban, a mit eddig soh'se láttunk,
Köszönsz nekünk, akárcsak jó barátunk;
Szeliden szóba állottál velünk,
Sőt — mire szókat alig hogy lelünk —

(A nép felé):

Egy negyed órát vagy már Teheránban,
Te jó atyánk hű gyermekid között,
És im — nem ösmertünk még ily erányban: —
Felséged ránk még nem is lődözött!

(Álmélkodó elragadottsággal):

Ah sőt, mi több, kezdél magázni minket,
(A nép felé):
Tartsd meg, nagy ég, *Muzaffer-ed-Din*ünket!

A sah (nagyon nyájasan):

Igen, a sah népét ez tán magázza,
Mert így kívánja a kultúra máza.
Egyáltalán, mint fölített szándokom,
Fölendülünk az új reformokon.
Künt ottan bár sinylette lelkem, testem
Sokat tanultam. Főképp Budapestben.
(Elmélázva):

Ah istenem, mily gyáván pezsg a vér,
Mikor az ember Teheránba ér! . . .
Mit ér, hogy ur vagyok itt Teheránban;
Nincs operám, nincs ballet operámban,
Langy-édes álom hullong szemeimre, —
Vajh mit csinálhat most *Mészáros Imre*!?

A főországnagy (lelkesen):

Ielséges ur, megértett Teherán! . . .

A sah (álmélkodva):

Hát megszavazzák?! Hát lesz operám?!

A főországnagy (butául, mint aki nem érti):

Mi ez?! Szavazni?!

A sah (homlokára ütve):

Pardon, elfeledtem,
De ime mostan meghallják önök:
(Emelt hangon):

Mióta népem sah in sahja lettem,
Nagy hűségének annyit köszönök.

(Esküre emelve jobbját):

Mit tán titokban réges-rég kívánnak,
Adok szabad alkotmányt Perzsiának:
Legyen szabad, nagy, minden gyermekem,
De aztán, opponáljanak nekem!

A főországnagy:

E furcsa szót nem értjük, annyi tény! . .

A sah:

Hogy ne akarják soh'se, amit én!
(Irigyen):
Európa minden államában
Van némi oppozíció,
Csak országomban általában
Mondják minden tettemre: Jó!
(Dühösen):

Vagyok olyan ur én is, kérem,
Ily viszonyokkal be nem érem, —
Erélyesen követelem,
Hogy ellenkezenek velem . . .
Ha utazom, mit irnak a lapok, —
Kényur, meg ilyen neveket kapok!
En nem hagyom csufolni magamat,
Annyit mi is tudunk, mint a Nyugat.

(A főországnagyhoz):

Imént — csak például tehát! —
Kívántam helyi operát . . .

A főországnagy (lelkesen):

Épitjük néked! Mily öröm!

A sah (fenyegetve):

Nyakát majd rögtön kitoröm!

A főországnagy (makacsul):

Oly igaz, ahogy itten állok,
Nem opponálok és nem opponálok!

A sah (vérbe forgó szemmel):

Fog mindjárt opponálni?

A főországnagy:

Juszt se . . .

A sah:

Kivégeztetek, istenuccse!

A főországnagy (csökönyösen):

Ne, itt van, nem dieznőláb a kezem, —
De a sahommal nem ellenkezem!

A sah (kapacitálva):

De, kérék, én csak voltam Nyugaton, —
Hogy mi a haladás ott, tudhatom.
Kell alkotmányos élet, öregem, —
S ha ez kell, akkor opponálj nekem.
Az ország- és javadat akarom,
Te teheráni kis makacs barom!
Hát ne izélj itt, légy mívelt egyén,
Tégy bármit, ánde tégy, — mit bánom én,
Hogy ellenék-e? államesiny-e? puccs-e? . . .

A főországnagy (egész makacsul):

Nem opponálok. Mondtam Istenuccse!

A sah (jelentősen):

Mit gondolsz? Mit kell véled tennem végül?

A főországnagy (oda se hederítve; a nép felé):
Nekem beszélhet, a míg belekékül . . .

A sah (a szolgák felé fordulva):

Vegyéki, ott van egyik kufferomba
A legmodernebb villamos bitó;
Párisban vettem; fog működni nyomba;
Nem opponált a hitvány lázító!

A főországnagy (a verpadra lépve):

Forró könyük arcom' hiába mossák, —
Apámhoz visz most a villamosság!
(Meghal.)

A sah (kocsijába száll):

Isten velük, és esztelen tulok,
Aki nem opponál majd szenvedélyvel;
Kedves perzsáim, most bevonulok
Jó színben s nyájasan köszöntve széjjel.
(Leül. Magában):

Ah istenem, mily gyáván pezsg a vér,
Mikor az ember Teheránba ér! . . .

(A kocsit megindul. Éljenzés.)

— Fügöny. —

FŐVÁROS.

(*) **A gazdasági munkáspénztár.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter leiratilag kérte föl a fővárosi törvényhatóságot, hogy lépjen be a gazdasági munkás-és eszelő-segítő pénztár alapító tagjainak sorába. A közéleti és közgazdasági bizottság ma azt javasolta, hogy a főváros lépjen be 2000 korona alapítványra, akként, hogy ezt az összeget a fővárosi pénztára az 1902. évben fizesse be.

SZÍNHÁZ, ZENE.

A Hóhéherke főpróbája. Bródy Sándorregényes színjátékából most folynak az utolsó próbák a Nemzeti Színház színpadán. A darabot, mely három felvonásból áll, tíz percig tartó előjáték előzi meg. Az előjáték szintere egy budapesti éjjeli kávéház; az első és második felvonás Erdélyben játszódik, a harmadik Budapesten. A Hóhéherke nyilvános főpróbája esütörtökön délelőtt 1/2 11 órakor lesz. A Nemzeti Színház igazgatósága ez uton is megkéri a főpróba-közönséget, hogy lehetőleg pontosan jelenjen meg, mert okulás az eddigi tapasztalatok, hogy a jövő-menők mennyire zavarják a színészek játékát és a már elhelyezkedett közönség figyelmét: ezáltal kísérletképpen zárt ajtó mellett rendezte a főpróbát. A nézőtérre tehát csak az előadás kezdete előtt, illetve felvonások között bocsájtják be a közönséget.

Gróf Zichy Géza jubileuma. Az Operaházban gróf Zichy Géza jubileuma alkalmából vasárnap. f. hó 20-án rendkívüli előadást tartanak a M. Kir. Operaház és a Nemzeti Színház nyugdíjintézetére javára. Szinre kerül a jubilánsnak személyes vezénylete alatt *Roland mester* című dalműve. Yvette szerepét ezúttal P. Bianchi Bianca fogja énekelni.

Eredeti újdonság a Népszínházban. Guthi Soma és Rákosy Viktor, a *Napoleon öcsém* és a *Tartalékos férj* szerzői, ma adták át Porzolt Kálmán népszínházi igazgatónak új eredeti énekes bohózatukat. Az újdonság, amelynek főszerepét Kury Klárának, Németh Józsefnek, Szirmai Imrénnek és Kovács Mihálynak szánták, valószínűleg már a jövő hónap elején szinre kerül.

A színházi ankét. A magyar színészegyesület központi igazgatósága holnap, szerdán, és holnapután, esütörtökön, délután fél 4 órakor rendkívüli tanácsulást tart. A tanácsulésen tárgyalják a színészi közgyűlés elő terjesztendő javaslatokat és indítványokat.

Fölkértünk a következő sorok közlésére:

A *Magyarország* folyó hó 15-ikén megjelent számában a színházi ankét címmel egy rövid közlemény jelent meg, mely a vidéki színház rendezése érdekében tervezett értekezlet újabb elhalasztását annak tulajdonjára, hogy a tanácskozás egyáltalán nincs előkészítve.

Legyen szabad teljes tisztelettel kijelentem, hogy az elhalasztásnak nem ez az oka.

Az első ízben december hó végére tervezett, aztán folyó hó 12-ikére halasztott értekezletnek újabb egy héttel való elhalasztását egészen rajtam kívül eső, előre nem látott véletlen és elháríthatatlan akadályok okozták.

A terminus megváltoztatásának kényszerűsége mindkét esetben a meghívók expedálására előtt merült föl.

Az újabb és remélhetőleg most már betartható terminus csak tegnap délután volt megállapítható, a meghívók nyomában postára tették és mire e sorok megjelennek, kétségen kívül kézhöz érnek az összes meghívók is, amelyek folyó hó 19-ikére hívják egybe az érdeklődő és illetékes tényezőket.

A meghívottak közt természetesen ott van Sopron polgármestere, Szegedről pedig dr. Balassa Armin ur is, és nem hagyhattuk ki Kreosányi színház igazgatót sem.

Amidőn e nyilatkozatom közlésére kérem t. szerkesztő urat, maradtam kiváló tisztelettel

Budapest, 1901. január 15.

készséges szolgálja

Festetics Andor,

a vidéki színház orsz. felügyelője.

A Vígsház vendége. A Vígsházban holnap este *Feld Irén* vendégfellépésével a *Tribyt* adják. Ez lesz a darab 110-ik előadása. *Feld Irén* a Vígsház negyedik *Tribytje*, előtte *Delli Emma*, *Varsányi Irén* és *Kury Klára* játszották ezt a szerepet. *Feld Irén* vasárnap délután újra föllep a *Tribytben*.

Filharmonia. Lamond Frederik zongoraművész Budapestre érkezett és a holnapi filharmoniai hangverseny főpróbáján résztvesz. Lamond *Csajkovszky* b-moll zongoraversenyét fogja előadni zenekar kísérettel.

Népszínház. Pálmay-est s szufli ház volt ma a Népszínházban. A Szép Helena címszerepében ragyogtatta Pálmay a művészetét, amelynek a legmélőbb kerete *Hegyi Aranka* végtelenül finom Párisa volt. Tömérdek tapsot kapott a két primadonna és együtt közönséget meg a közönségnek a számtalan kihívást.

Műsorváltás a Nemzeti Színházban. Mihályi Károly betegsége miatt a holnapra hirdetett *Tekelő apa* helyett a *Pont-Biquet-család* kerül szinre.

A postás fia. A Magyar Színház nagy operette-újdonságának, *A postás fia*nak kedden, 22-ikén lesz a bemutató előadása. A megelőző napon, délután, a Magyar Színházban nem lesz előadás, mert délután fél hat órakor tartják meg a Vörösmarty-szobor javára belépdőj mellett a nyilvános főpróbát. *A postás fia* három első előadására a jegyek rendes elővételi díjak mellett, a főpróbára pedig a vasárnap délutáni árákon a színház nappali és esti pénztáránál válthatók.

Hangverseny a Telefon Hírműködésben. A Telefon Hírműködés hangverseny-igazgatósága, méltányolva a közönség szeretetét, melylyel hangversenyei iránt viseltetik, egymásután kéri fel koncertjein való közreműködésre a főváros kedvenceit, hogy a hallgatónak és hangversenyekkel kellemes estét szerezzen. Így a ma este rendezendő hangversenyre a következő művészek ígérték meg közreműködésüket: *Somlóiné Vadnai Vilma*, *Szentgyörgyi Miklós*, *Verbó Viola* és *Zilahy Gyuláné* úrnők, *dr. Hódy Lajos*, *Hegecs Ferenc*, *Kertész Odón* és *Somló Sándor* úr. — A hangverseny után a rendes esti előadásra következők, majd annak végzetével 10 óratól 11 óráig *ciánzene-átvitelt* közvetít a Telefon Hírműködés az Emke-kávéházból, ahol *Zöldy Marci* játszik.

A Nemzeti Színház építése.

Budapest, január 15.

Gróf *Keglevich István* intendáns a *Pester Lloyd* szerkesztőségéhez levelet intézett. Ezt a levelet egész terjedelmében azért közöljük, mert az intendáns urnak a tegnapi nap folyamán nála járt deputációval folytatott eszmecserejét a többi lappal egybehangzóan közöltük mi is a *Magyar Híradó* című könyvnyomtatvány-szerkesztőségében azonban gróf *Keglevich István* bevezető beszédét a *Magyar Nemzet* félhivatalos közlése szerint. Az intendáns levele így hangzik:

Tisztelt szerkesztőség! Ma reggeli lapjunktól olvastam tudósításukat arról a megbeszélésről, amelyet a képzőművészek nálam járt küldöttségével folytatottam.

Tudósításukra a következőket van szerencsém megjegyezni:

A küldöttség tagjai előtt hivatalosan csak azt mondtam, ami a *Magyar Nemzet* tegnapi esti számában foglaltatik. Ez pedig lényegében abban kulminál, hogy én nem vagyok abban a helyzetben, hogy a Nemzeti Színház építési terveinek elkészítésére más építész ajánljak vagy pártoljak, mint *Fellner* és *Helmer* urakat, valamint hogy nem ajánlhatom a színháznak más tervek szerint való építést, mint azok szerint, melyeket *Fellner* és *Helmer* urak készítettek.

E hivatalos választ követő megbeszélésre vonatkozólag ilkökértem az urakat, hogy beszélgetésünk ne vigyék a nyilvánosság elé, hanem a kifejezősre juttatott nézeteket egyszerűen vegyék tudomásul. Émellőgva nagyon sajnálom, hogy beszélgetésünk tartalma kéresem dacára is nyilvánosságra jutott, még pedig némely dologban helytelen formában. Minden ilyen időelőtti közlés csak kellemetlen félreértésekre ad alkalmat s a dolognak csak ártalmára lehet.

Nem hagyhatom szó nélkül a képzőművészek memorandumának önként által reprodukált amaz állítását, amely a zürichi hangversenyesnokra vonatkozik. Sem helyem, sem időm sem elegendő adatot nincs most, hogy e dologról bővebben beszéljek; csak ama meggyőződésemnek akarok kifejezést adni, hogy a memorandumban foglalt leírás föltétlenül téves s hogy az urak misztifikációnak estek áldozatul s óvatosság nélkül jártak el, amikor ezt a dolgot közzétették.

Tisztelettel kérem a szerkesztőségét méltóztatásukra e nyilatkozatomat ma esti lapjában közzé tenni.

Gróf *Keglevich István*,
intendáns.

A *Magyar Képzőművészek Egyesületének* küldöttsége a *Nemzeti Színház* ügyében a következő helyesbítés kiadását kéri:

A művészek beszédére adott intendánsi választ maga az intendáns küldte meg egyik este megjelenő lapnak és ennek nyomán vette át több lap az intendáns nyilatkozatát. Ez a közlemény már a művészek tisztelgése előtt készen volt és hozzáadás nélkül való közlése hamis képet ad az egész tárgyalásról. A művészek elsősorban is határozottan visszautasították az intendánsnak azt az állítását, hogy a megindult mozgalom nem egyéb, mint hűség kérdése és kicsinyes pénzérdek. Egy művészeti kérdés fontosságát művészeti szempontból megítélni végre is a művészet öszszessége kompetensebb, mint az intendáns, és a kicsinyes pénzérdek hangzatosítása csak újabb sérelem.

Ezt az intendáns különben a beszéd folyamán később eljuttatta és csak az előzetesen elkészített kommunikében maradt benn. Viszont megalkuvásról tovább sem lehetett szó.

Ez a része a dolognak így áll: Az intendáns kijelentette, hogy az új Nemzeti Színház építését, mivel csak egy frontja van, nem tartja művészeti előadottnak. A kiküldöttek közül az egyetlen építész: *Balint Zoltán*, az összes művészek helyeslése mellett kifejtette ennek az álláspontnak a tarthatatlanságát, mert elsősorban is a Nemzeti Színház magas rendeltetését művészileg kifejezni egy pontban, ahol egy önálló épület silhouetete, tömeghatásának stb. előnyei esznek, csak sokkal nehezebb, szubtilisebb földat, éppen művészeti szempontból. Másrészt egy színháznak belső művészeti kiképzése még sokkal fontosabb, mint a külső. *Fellner* és *Helmer* pedig mint művészek, szóba nem jöttek.

Az intendáns erre azt hangsúlyozta, hogy ő a bécsi cégre szakis mint színház-technikusokra helyez sulyt, amire *Zala György* azt ajánlotta az intendánsnak: keresse módot, hogy *Fellner*nek speciális szak-tudása a *Nemzeti Színház* újrajáratásához alkalmas módon bevonassék, ugy azonban, hogy a színház teljes művészeti kiképzését nyilvános pályázat után magyar építész alkossa meg. Hogy e művészeti kiképzés nem vonatkoztathatik egy homlokzatnak megrajzolására, az csak természetes és olyan magyar építész nem akadna, aki a bécsi cég tervekhez rajzolatul ajánlkoznék. Ezt a művészek különben újabb memorandumukban hangsúlyozni fogják.

Pichler Győző mai interpellációjában említést tett egy nyilatkozatról, amelyben a magyar művészek arra kötelezték volna magukat, hogy a Nemzeti Színház újrajáratásában nem vesznek részt, ha a színházat *Fellner* és *Helmer* tervezte. Ezzel szemköt a *Magyar Nemzet* tudósítója előtt *Ambrozovics Dezső*, *Baditz Ottó* és *Vajda Zsigmond* kijelentették, hogy ilyen természetű bojkottról tudomásuk nincs.

1848.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, január 15.

Az én 1848-am a félszázad előtt lefolyt szabadság-szorgalmaknak hü tikrért tárja a közönség elé. Egyszerű, rövid tárgyalások szavakban igyekeztem a nagy eseményeket leírni attól kezdve, midőn Pest-megye 1847-ben *Kossuth Lajost* követőre választotta, egész az 1849-iki eseményeknek szomorúan keserves lezajlásáig.

Alig van nemzet a világon, melynek multjában oly irtózatok, szivetrázó emlékek volnának, mint éppen ami édes hazánkban. Oly emlékek ezek, melyeket az idő balzsamos uja nem törülhet le. Oly emlékek ezek, melyeket az idő balzsamos uja nem törülhet le. Oly emlékek ezek, melyeket sem egyesek, sem egész nemzedékek nem feledhetnek.

En egyszerűen, a kritika teljes kizárásával, sorolom fel az eseményeket. Leheletlen azonban eltagadnom, hogy a hadvezérek közül a nagy *Damjanich* az, akiért rajongok. Eszményképem ő nekem! Alig van nap, hogy a nagy hős emlékével ne foglalkoznám. Hogy a mult idők újságlapjaiból egy újabb s újabb apróságot ne edezzek el arról a szent emberről, — aki a bitó alá e szavakkal vált el a még utána következő bajtársától, Vécseytől, midőn a profosz beszélgetésüket félbeszakítja:

— A többi majd elmúlik a másvilágon!

Siposs Antal kedves jó barátom, e kiváló magyar ember és magyar zeneköltő, megírta hős *Damjanich* rohamát.

Damjanich hadi indulójának története van. De csak röviden említem fel, hogy *Damjanich* híres indulóját, *Müller József*, a *Turszky*-ezred karmestere csinálta. Amikor a 3-ik és 9-ik honvédszázalój meghalotta ezt az indulót, akkor a németnek már jobb lett volna vakon születni. *Damjanich* a szó legszorosabb értelmében fanatizálni tudta katonáit. Erre a legnagyobb bizonyosság az, hogy a III. honvédfőhadosztály, — csakis *Damjanich* vezénylete alatt volt győzhetlen.

Fennebb említém, hogy kritikát nem gyakoroltam. Pedig tenetnem volna! Több mint félszázad pergett le az idő óramutatójának számlapján a nagy események lezajlása óta.

De még sem lehet, mert még mindig sokan élnek azok közül, kik akkor a történelmet csinálták. Nézzük csak:

A pesti közszéni választmány tagjai közül az utolsó az *Orient-kávéházban* biliárdozik naponként. Ez *Gyurkovics Máté*. A *marciusi ifjak* utolsója: *Jókai Mór*. A honvédelmi bizottság tagjai közül csak *Madarász László* van már életben. A képviselők közül is él még néhány. Akik emlékemben vannak, felsorolom: *Madarász József*, *Butó István*, *Fekete Lajos*, *Friedrichy Lajos*, *Tóth Lőrinc*, az örök iju *Ivánka Zsigmond*; a katonai főmeltóságok közül élnek: a diktátor *Görgei Arthur* és *Csetz János* tábornokok, *Máriássy János*, *Perczel Miklós*, *Horváth János*, *Zambóly Lajos*, aki nem akarta a muszka előtt letenni a fegyvert; *Krivácsy József* és nemeskéri *Kiss Miklós* ezredesek. *Várdy Gábor* őrnagy, aki egész zászlóját hazavezette *Máramarosba*, teljes katonai felszereléssel és fegyveresen.

El még nógádi *Szentgyörgyi Pál* is, aki *Bem apót* kibozta *Bécsből* a kapituláció után, s él az ellenség vezérei közül *Axentye Szevér*, a gyújtató oláh, — és huzza a magyar kormány nyugdíját.

Szabadságharcunk kimagasló női alakjai közül életben vannak még ma *Ruthkayé* *Kossuth Lujza*, nagy kormányzóknak nővére, és életben van *Damjanich Jánosné*, a vértanu özvegye. A szeretet istene könynyitja meg a feledni nem tudó hitves, az igaz magyar honleány bánatát.

Az akkori lapszerkesztők közül élnek: *Jókai Mór*, *Csernátony Lajos*, *Lauka Gusztáv*, az első magyar élelpar, a *Charivari* *Dongy* szerkesztője; *Zalka János*,

Győr-megyei ősz püspöke; Madarász József és László; végre Kövály László.

De hát él még más is!

Epp ezért kellett az individuális kritikától tartózkodni.

És tudja az isten! — Ma úgy érzem, mintha már megbántam volna, hogy megirtam.

Előérzetem azt sugja, hogy a kaviár, osztriga és francia pezsgőhöz szoktatott finom ízlésű közönséget nem fogják kielégíteni a mi egyszerű, — homi ügyeink.

Mert hisz az a mi szabadságharcunk oly egyszerű egyszerű.

Nemzetünk szabadságát a magyar sokkal egyszerűbben vérték le, mint ma az angolok a boerokat.

És én istenem! Ily egyszerű dolog kit is érdekelhetne ötvenegyzetű mulva?

Hentaller Lajos.

MŰVÉSZET.

□ Magyar műkinosok Oroszországban. Amikor II. József a szerzetes rendeket eltörölte, a magyar pálosok Oroszországba, Cvestochowa községbe menekültek s magukkal vitték a megőrzött magyar műkinosokat is. Dr. Nyáry Sándor, az országos képtár őre, három évvel ezelőtt Oroszországban járva, fölkereste a kolostort és ott 33 felvételt készített az emlékekről, azok történetét pedig megírta könyvben, amely most van nyomtatás alatt. A mű francia és magyar nyelven jelenik meg az Athenaeum kiadásában.

□ Uj Rafael-kép. Tenaud abbának, a Charente-megyei Landes város plébánosának, aki huzamosabb ideje foglalkozik műtörténettel, sikerült fölfedeznie egy ismeretlen Rafael-képet. A kép Bentivoglio-Paleotti Erzsébet grófiné arcképe, akinek nevét maga Rafael festhette a vászon alá, mert a tulajdon jelzése: Raphael Urbinius Santio fecit is ugyanazon kéznek írása. A képet alkalmasint 1506 és 1507 között festette. Rafael akkoriban Bolognában tartózkodott, ahol barátja, Francia ismerette meg a Bentivoglio-képpel.

A Nemzeti Szalon válsága.

Budapest, január 15.

Hock János országgyűlési képviselő, a Nemzeti Szalon alelnöke, a következő levelet intézte lapunk főszerkesztőjéhez:

Tisztelt barátom!

Évek óta rendszeresen folyik ellenem az az agitáció, amelyvel fáradságos, hazafias és önzetlen munkásságomat művészeti téren megbénítani akarják. Ha ezt az erőt a művészeti felvirágoztatására fordították volna, még nagyobb lendület nyerhetett volna a művészeti ügy Magyarországon, mint amit az utolsó négy év alatt felmutathat. De mivel némelyeknél a cél Hock János leszorítása volt és nem a művészeti érdekeinek istápolása, tehát sok erőt és készséget fecsértek el az alkotás munkája helyett meddő támadásokra. Idejekorán beláttam, hogy ha a közérdekért hasznos munkát akarunk végezni, félre kell tenni a dicsvágyat és a személyes érzékenységet, hogy teljes erővel építhessük tovább a magyar művészeti szentélyét. A templom-építő zsidók példáját követtem, akik csak fél kézzel harcoltak, másik kezükkel építettek. Sőt tovább mentem. A folyton zavaró támadásokra éveken ezelőtt b. lapokban kijelenttem, hogy személyi támadásokkal többé nem foglalkozom s leteszem még az egyik kezemből is a fegyvert, hogy mindakettővel dolgozhassam.

A mit kijelentettem, azt be is tartottam. Megmutattam, hogy nemcsak alkotni tudok, de tünni is. Megtanultam a történelemből, hogy minden becsület, tisztességes munka, minden nemesebb eszme verjékbe és könnyhöz tapad.

Hallgatnék most is, ha csak személyemről volna szó, de ismét egy kalandos hír jelent meg *A Nemzeti Szalon válsága* cím alatt becses lapokban, amelynek ele képzőművészeti egyesületünk ellen irányul, ahol én ügyvezető alelnök vagyok. Előre vártam már ezt az időközönként megújulni szokott támadást, mert valahányszor a Szalon egy újabb hazafias munkába kezd, amelynek országos sikere előre veti árnyékát, végzettszerű következővel jelentkezik a támadások is. Tervszerű aknamunka folyik ellenünk, amelynek fészke a *Műcsarnok*, az a „testvér”-egyesület, ahol előre igyekeznek minden akciónál minden hangulatot kelteni, hogy személyes polémikára irányítsa a közfigyelmet, ezzel töltse ki azt az óriási űrt, mely a mi tartalmát és serény munkaprogramunkat és ő tőlenszögök között tántor.

Eleinte csak támadtak, mert állították művészeti egyed-uralmukat. Mikor később belátták, hogy agyonütni nem lehet bennünket, velünk is azt tették, amit Jean Paul Laurens mondott a modern művészet támadóira: „Lepuszkálnak bennünket, hogy kifosztogathassák a

zsebeinket!” Minden új gondolatot, amit a *Nemzeti Szalon* tehetett, mohó kapzsisággal igyekeztek beleilleszteni programjukba, de mivel megcsinálniok nem sikerült, gyűlölték azt a folytonos sarkantyút, amely őket a verseny természeténél fogva gyorsabb tempóra kényszerítette.

Vidéki akciónak kiközöskentette a *Műcsarnok* is a tőlenszögéből. Mindjárt legelső lépése pedig az volt, hogy sietett kakukként belerakni tojásait a *szegedi*: legelső vidéki művészeti egyesületbe, amelyet mi fáradságos munkával alapítottunk. Mi ezért nem tettünk szemrehányást, sőt örömmel üdvözlöttük munkatársunkat a hazafias munka terén. Nyilvánosan kijelentettük, hogy művészileg organizálni kell az egész vidéket s olyan nagy ez az ország, hogy mindenkinek kijut a maga teendője. Ezért neheztelés nélkül folytattuk tovább a vidéki egyesületek alakítását, hogy az évi tartásokat állandó szervezetekhez kössük. Így értünk el Pécsre, a Dunántul emez egyik legintelligensebb központjába, amely megértette ezt a hazafias kulturális és lelkesedéssel is csatlakozott ahhoz. Sőt elhatározta, hogy egy állandó muzeumot organizál, amelyben a szépművészeti bevételek is helyet kapnak. Ez alkalommal kellett tehát újabb kippattannia a támadásnak, hogy megnehezítsék a *Nemzeti Szalon* alapvető művészi munkáját Pécs városában.

A versenynek ez az illojális módját nem szabad tovább tűrni, bár a vidék intelligens közönségének bizalmát az ilyen aknamunka nem fogja megingatni. Csakhogy ez a manőver másfelé is irányult! A *Nemzeti Szalon* olyan meglepetésben készült részesíteni az országot, amelyhez fogható kulturális esemény még hazánkban nem volt. A külföld legelső művészei, a mesterek mestereit toborozta össze külön meghívás útján, hogy bemutassa a műszerető közönségnek a modern művészet európai színvonalát. Ezt a tartást hatalmasnak vagy pénzrel összehozni nem lehet, csak munkával és összeköttetésekkel. Efelől jött meg a *Műcsarnok*, amelynek ezzel szemben ütköztetője nincs. Ezért tartja szükségesnek előre dolgozni, meggyanúsítani, lerántani azt a tartást, amelyben az egész országnak bemutathatjuk, mit — nem tudtak ők tenni felszabadulást! Minthogy pedig a *Nemzeti Szalon* rá nem bírhatták, hogy ezt a nagyszabású kiállítást a *Műcsarnok*ban rendezze, most ismét ilyen üres szóharcokkal akarják elterelni róla a közérdeklődést.

Csak egy momentumra hívom fel a figyelmet. Mi is úgy jártunk, mint a mesebeli molnár — számarával. Mikor a *Műcsarnok* monopóliumával szemben sikerrel rendeztük legelső kiállításunkat, akkor véres zászlóként hordozta körül a művészek között ívét a *Műcsarnok*, amelyben becsületével kötelezte őket, hogy a *Szalon*ot bojkottálják. Ez volt az az erkölcsi rendszer, melyet mindenki melléne odaszegeztek s aki aláírni nem akarta: megnyezetétek. Sőt később, midőn a művészek a csapdát felismerték és az ivról nevék törölését követelték, az ívet elrejtették és senkit szava alól fel nem oldottak. Ennek dacára sok önálló és új művész csatlakozott hozzánk, akikkel és a *Műcsarnok* által visszazsorított tehetségekkel mi ismét sikerült kiállítást rendezhettünk. Akkor az volt a harcállás: a *Nemzeti Szalon* művész-proletariátust nevel! Az idén a jury le akarta e vádnak az őt is törni és a legszigorúbb mértékkel mért. Mi volt a következménye? Felhangzott a jankijátás: a *Szalon* nem váltja be programját, legyilkolja az ifjú tehetségeket! Végre most, három évi munka után, olyan internacionális tartást hoztunk össze, ahol a világ legelső művészeit ismerheti meg a közönség, most meg azt kiáltják: ezt már nem tűrhetjük szó nélkül, ebben a *Nemzeti Szalon* létjogosultságát látjuk alapjában megtámadva!

Ez a kínos vergődés csak a tehetetlenség jele. Megmosolyogjuk és megünnel utunkon tovább, a tisztaság és a világozás felé. Dolgozunk a művészetért s mindenféle „válságról” kolportált híreszteléseket tényekkel és újabb sikerekkel fog a *Szalon* megcáfolni.

E soraim szives közlését kérve, vagyok tisztelő barátod

Hock János.

A *Nemzeti Szalon* titkára, Róza Miklós a következő sorok közlésére kért fel minket:

A ma reggel megjelent lapok némelyikében László Fülöp, a *Nemzeti Szalon* művészeti alelnöke lemondásának hírvél kapcsoltan több-kevesebb burkolt célzások jelentek meg, melyek azt sejtették, mintha László lemondása a készülő internacionális tartás ügyében fölmerült differenciákra volna visszavezetendő. E tendenciózus híresztelésekkel szemben hivatalosan kijelentjük, hogy e kiállítás tervét a Szalon választmányi ülésén László jelenlétében és hozzájárulásával fogadta el. László lemondása okának legilletékesebb magyarázatát egyébként maga a művész adja az egyesülethez intézett levelében, melyben művészi elfoglaltságára való tekintettel kéri az alelnöki tisztség alól lemondását és annak az óhaját, hogy az egyszerűségi kifejezés, hogy ez elhatározásában az egyesület ellen irányuló tüntetést senki se keresen.

Beszélgetés Lenbachhal.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

München, január 14.

Fülkerestem Lenbachot, hogy megtudjak egyet-mást arról a művészeti válságról, amely most a külföldet is foglalkoztatja s amelyről már hozott hírt a *Budapesti Napló*.

Nehéz bejutni hozzá. Egy kis borralal azonban megnyitja az ajtót. Félfüllel hallottam a küszöbön fölfolyt következő beszédet:

— Mennyit adott — kérdezte a mester a vén és hosszú szakállas inasától, aki éppen úgy öblögeti kedélyesen a bajor beszédet, mint a gazdája.

— Egy márkát — szolt a famulus, amely két szó közül a másodikon volt a nyomaték.

— Ereszd be no...

A meszeszerűen gyönyörű villában folyt le az audienca. Én csak egy részét — vagy három, egy-másba nyíló termet (egy egész atelier-ciklust) — láttam, fülkékkel, amiknek mozaik a fala, igazi antik kövecskék, amik kagylósorokkal vannak beszeve; a közepén nagy vízmedence, ebben meg halak, — valószínűleg épp oly öregek, mint a mester birneve: mert igen nagyok lettek, komorak és kövérek az egykor fürge és éhes kicsiny aranyhalacska.

Három terem van telistele műemkekkel: antik, meg modern. — persze a legtöbb Lenbach-kép. A bársonyos keretű fülkék igen megkoptak; így több az értékük: a művészi, meg egy mászmilyen... sok-sok selyemruhás és kincsekbe öltözött gyönyörűségés dáma ül már azokon.

Kincs különben mindenhová jut. Az udvaron az a híres szökőkút szökik, amit valamely Wittelsbach egy görög hadjárataból mint egyetlen zsákmányt, hazahozott.

Rafael, Dürer, Tizian a belső falak sötétebb részeit foglalják el a villában, — Kaulbachnak azonban csak a lépcsőházban jutott helye.

És ő, a nagy, a minden németek nemes és egyszerű izléstelenségével öltözve jött. — ő: a nagyzilésű dekorátor és építő (ez t. i. az a bizonyos gyöngöség, amely olyan emberekben van meg, akik azt szeretik csinálni, amibe nem értenek).

Morgott, amikor kérdezte, hogy mivel szolgálhat, mint egy mackó és fintorgatta az arcát.

— Igen? A helyzet. Na jó... Tudja: az még nincs rendben. Az én kilépésemet és lemondásomat többiüképen, de rendszeren térelemagyarazzák. Az én régen titkolt és táplált vágyam: magunknak, a mi művészeinknek valami nagy, valami szép és új otthon teremtene. Ez volt a *Künstlerhaus* eszméje, amit most pár éve el is kezdtünk építeni. A *Künstler Genossenschaft*, amely különben íőleg képképzés rendezésére és elárúsítás céljából alakult, adta a főtőkét. De mivel ez nem volt elég: fölszólítottunk műpártolókat és barátokat, járulának hozzá a költségekhez. Hozzá áruáltak. De a palota mindig többé és többé került, pénz meg már nem jött több. Meg kell említenem, hogy a gyűléseken a „mü-pártolóknak és barátoknak” nem volt sem részvételi, sem szavazati joguk. Ok pedig köveletek ilyesmit a pénzükért. Én végre az első kívánságukat kivittem, de a másodiknak ellenem röffent a tabak... és akkor én meg az összes tehetségesek, — kiléptünk a *Genossenschaft*-ból. A *Genossenschaft* tönkre fog menni...

Igy ő. Hallottam azonban félfüllel, de jó forrásokból, hogy az öregnek ez a nagyuri kedvtelése, az építés-dekorálás, nem más, nagyuri passzió. Persze: erre pénzt nem ad senki jó kedvel. Kivált amikor később kislút az is, hogy az új dolog szép is jó is, új is — csak nem otthonos. Van benne két óriási terem, ugynevezett *Festsaal*, meg egy kicsiny könyvtár, meg a tagok részére föntartott szoba, valami iroda. Az igaz: ez mind gyönyörű, mesés, csodás, művészi és izléses... csak az a baj, hogy rémesen drága. Mivel kimondtuk a halálos ítéletet az ügyre, mert művészek és drágaság semmiképp nem állanak jó viszonyban egymással.

— Zavarok támadtak ebből — folytatta, — az igazgatósági lemondott, ülésezeit mindenki, forrongtak... És most minden a régiben fog maradni: az igazgatóságot újra — egyhangulag — megválasztják. Csak nem tudom: a deficittel hogyan leszünk?... De ez, úgy hiszem, nem igen érdekli önöket otthon.

— Ellenkezőleg — mondtam persze — ellenkezőleg. Hiszen, amint hallom, a tanár ur (mert így szereti magát címeztetni) tavasszal képeket küld mihozzánk...

— Igen — szolt — nem is tudom, hogyan is állunk tulajdonképpen. A mulkor nálam járt az *Eisenhart*, vagy...

— *Eisenhart*!

— Igen: az *Eisen* — és ő szolt a dolgokról. Itt meg levelek vannak...

És láttam a Nemzeti Szalon, meg a Képzőművészeti Társulat francia főíratu kvartzeit. De az öreg sehogyse ismerte ki magát. Végre is elmagyaráztam a dolgokat, egy hasonlatos: a müncheni Secessionhoz hasonlítván a Szalont. Amire ő elfintorította előréálló bozontos száját:

— De hát, — de világosak a helyiségek...? Mert fő a helyiség!

Végre az ajánlatomra azt mondta:

— Tehát akkor a képzőművészetben állítsunk ki inkább. Ugy-e?!...

Aztán megmutogatta a képeit. És válogattunk. Vagy 8—10 darab jön Budapestre; egy Bismarok-portré is köztük.

A végén, amikor kezét adott, még félrehuzta egy kevéssé mosolyhoz nem igen szoktatott szakállát és mondta:

— Krisz Gott! Hát csak jöjjön el máskor is.

Georges.

FARSANG.

(Az Otthon első családi estéje holnap szerdán lesz az Otthon írók és hírlapírók köre Dohány-utcai házában. E társasvacsorán, melyet hetenként megismételnek, a kör tagjai feleségeikkel vesznek részt.)

(Jótekonny négyeleti táncestély. A csáktornyai jótekonny négyelet e hó 12-én tartotta tombolával egybekötött táncestélyét, amely nemcsak, hogy minden tekintetben fényesen sikerült, hanem a jótekonny céra is szép összeget biztosított. Az est fényes sikerében Bernyák Károlyné négyeleti előnk és Dekán Zoltán képezdei tanár farsadhatlan főrendezője az érdem. Jelen voltak:

Asszonyok: Bernyák Károlyné, Zigler Kálmáné, Kaiser Lajosné, Margitay Józsefné, LeGy Albertné, Földi Károlyné, Winkelmann Krisztinné, Zakál Lajosné, Zakál Henrikné, Hirschmann Adolfné, Pethő Jenőné, Hackl Károlyné, Pálya Mihályné, Tóth Lajosné.

Leányok: Tótor Linka, Kaiser Alice, Kaiser Ilonka, Kaiser Mircike, Manchen Mariska, Wollák Bözsike, Margitay Ilonka, Margitay Genike, Nuszy Rézike, Zakál Margitka, Szabolcs Melanie.

Nyitlér.

A tisztelt hölgyközönség figyelmébe!

Van szerencsém tudomására hozni, hogy a Fischer Simon és társai cégét, hol 18 éven át működtem, jelenleg és Budapestben

IV. Kristófi-ter 2. sz. a.

fa Borsavölgyi és Társas-féle zsemműködésű mellett selyem-, csipke- és szalag-áruüzletet nyitok. Üzemem legkésőbb 1901. február 1-én megnyitok.

Közleg Henrik.

Cognac

CZUBA-DUROZIER & Cie.

FRANCZIA COGNACGYÁR, PROMOTOR.

Mindenütt kapható.

Vezetőgyőrnökség: RUDA ÉS BLOCHMANN, Budapest—Bécs.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

Jégsport. Az *Atlétikert* pompás jégpályáján napról-napra találkozik a főváros előkelősége. A koresolyázók vidáman élvezik a remek jeget s a pálya vezetőségének tömörkedő módon megnyilvánuló figyelmességét. Csütörtökön, 17-ikén délután 4 órától 10 ig *jelmez-ünnepet* rendez *Petke* mester a jégpályán. A jelmez-ünnepre szóló belépőjegyek ára 1 korona, bérletnek 60 fillér. A villamos vasút és a földalatti csupa telt kocsiérkezik az állatkerhez, amelynek a jégpályáját mindjárt kedvelik a koresolyázók.

A népligeti nagy jégpályán rendezett jótekonny célu tea-est minden várakozáson felül sikerült. A társaság kiszolgálásában a következő hölgyek feleltek közre: Wenisch Károlyné, Kiss Jánosné, Hieronymi Béláné, Körösmezey Gusztávné, Baló Lajosné, Fehérváry Istvánné, Kremmer Antalné, továbbá Wenisch Eiliska, Gaál Margit, Marzít Vilma, Hieronymi Jolán, Lung Józsa, Lung Eteleka, Szemek Mariska, Körösmezey Margit, Baló Mici, Baló Jolán, Kiss Vilma, Kiss Margit, Kreumer Ilona, Fehérváry Pista.

A népligeti pályán 17-én, csütörtökön délután érdekes koresolyaverseny lesz. A részletes felkötések a Tisztviselőlepi Torna-Egyesület titkárságánál, a népligeti tornacsarnokban tudhatók meg.

A *Budai Koresolyázók Egyesület* tagjainak száma gyarapodott és jelenleg 1300-nál több hölgy és férfi látogatja a pályát. Az egyesület ezental hetenként háromszor ad zenét és pedig vasárnap, kedden és csütörtökön délután 4—7-ig; továbbá elhatározza a választmány, hogy február hó 3-ikán változatos pro-

grammal versenyeket és jégünnepségeket is rendez. Széll Kálmán miniszterelnök is felkeresi unokájával a jégpályát; azonkívül a koresolyázók közt van *Lobkowitz* Rudolfné hercegné és *Széchényi* Hanna grófnő is.

TÖRVÉNYSZEK.

Novella,

amelyet a szerző az igazságügyi miniszter ur szíves figyelmébe ajánl.

Egészen kezdő novellisták ajánlják be azzal hozzánk a dolgaikat, hogy igaz a történet. A legtöbb ilyen történet aztán lehet, hogy igaz, de nem érdekes. Az élet tudniillik tucatra dolgozik s a sablonjai egyformák a világ teremtése óta. Karakterisztikusak keveset produkál. Én is azzal ajánlom be Nagyméltóságodnak ezt a történetet, hogy igaz. Elhült bennem a vér, amikor nagy emberi nyomoruságok tárgyalása közben szörnyülködve elmesélte nekem egy végrehajtó. És érdekes is — és bár sok ilyen történet jutna el ahhoz a magas fórumhoz, amely Magyarországon az igazság ura és szolgálja.

Elt itt Budapestten egy kereskedősegéd. Pár ezer forintja volt. Gyűjtött vagyon és nem valami örökség. Ahhoz kevés pénz, hogy önállósítsa magát. Ennek akkor következett el az ideje, amikor megnősült. Egy vidéki gőzmalomtulajdonos leányát vette el s kapott vele tízezer forintot. Ehhez a summához hozzácsapta a maga pénzecekkjét és megnyitotta a fűszeres boltot.

Hogy mi történt azután és ami történt, miért történt, azt nem tudom, de az üzlet tönkrement. Nem birt a konkurenciával, nem tudott forgalmat csinálni, igen nagyszabásúnak indította meg a vállalkozását, aztán nem győzte pénzzel. Kapkodott fűhöz, fához, pénzekeket vett föl, árut vásárolt hitelbe s végre is megbukott. A boltot ellicitálták s a boltos egy krajcár nélkül maradt. Persze a hitelezőknek nem sok jutott a befolyt összegből. Jórésztben ráment a költségekre a pénzecekre. Ezek után a boltos fölpackolta a feleségét s hazavitte az apjához. Ő maga előbb Budapestten próbálkozott meg a kenyérszerzéssel, de eredmény nélkül, azután meg szintén lement az apósához s hogy ne egészen ingyen egye a kenyeret, tett-vett a malomban, felvigyázott, vagy mit csinált, szóval: — megpróbálta azt, hogy hasznossá tegye magát. — Mi keresni valója van azonban a specerájoknak egy kis gőzmalomban, amelyben már évek óta a maga kitaposott ösvényén halad az üzlet. Az após valami olyan módot igyekezett kitalálni, amelylyel újra lábra állíthatná a fiatalokat.

Végre is újra megnyitotta a bugyellárist, amiben pedig nagyon is fogyatékán volt már a nagy bankó s feljött Budapestre és vett a leányának egy üzletet. Kisebbszerű boltot szerényebb raktárral. Kifizetett érte nyolcezer forintot készpénzben s miután még jó tanácsokkal is ellátta a vejét, hazautazott. Hogy ez a bolt az asszonyé volt és nem a férjé, az bizonyos. Olyan vagyonból fizették ki, améhez az én boltosomnak semmi köze se volt s arra volt szánva, hogy egy férfi tisztességes munkával, szorgalommal eltarthassa belőle azt, a kié — az asszonyt. — Ugy látszott, hogy nem jut a régi üzlet sorsára az új. A férfi most már okult a maga kárán. Óvatosan vásárolt, bizalmatlanná lett a hitelezés dolgában — s mivelhogy úgy tapasztalta, hogy a környéken alig van hentes-üzlet, lassankint sok husholmit vezetett be az üzletébe. Halat, füstölt husokat, esemege-árut s majdnem hogy megváltozott az üzlet karaktere. Mellékes lett benne a fűszer, fődolog pedig a gyors eladásra szánt hentesáru. Az üzletnek ebben az állapotában fedezték föl az új boltot a régi hitelezők s még érvényben levő ítélet alapján egy szép napon beállított az üzletbe az ügyvéd és a végrehajtó.

Az asszony persze nagy tiltakozással fogadta.

— A bolt az enyém, az uramnak semmi

része sincs benne. Ő vezeti, mert az uram és mert ez a mestersége, de pénzt nem tett bele egy krajcárt se.

— Tessék az igényei érvényesítésére keresetet beadni.

— Kérem, hiszen itt van a szerződés, amit apám írt alá. Itt a nyugtá a pénzről, amit én fizettem ki. Apám adta. Minden megrendelést én intézek el.

— Mindegy.

A végrehajtó leült a pult mellé, sorra vette a holmit és mindent lefoglalt. Már indult kifelé, amikor tovább rendelkezett az ügyvéd.

— És most tessék bezárni a boltot.

Ez ellen már a végrehajtó józansága is tiltakozott.

— Nincs rá szükség. Látszik rajtuk, hogy nem rosszhiszemű népek. Nyilvánvaló, hogy az asszonynak igazsága van.

— Tessék bezárni a boltot.

Itt azután nem lehet tovább argumentálni. Az ügyvéd fiatal volt és zöld. Fejébe szállott a mámorító nagy hatalom, hogy ime: — itt mindenki úgy táncol, ahogy ő fűtül s a végrehajtó becsukta a boltot. Illetőleg kicsekta belőle az asszonyt és a férfit, akik ilyenformán most már másodszer kerültek ki az utcára ebben a hideg, nagy városban — egy krajcár nélkül. Az asszony persze szaludt a maga fiskálisához, aki az 6 nevében beadta az igényért, a keresetet s miután most már újra nem süttött számukra kenyeret a budapesti pék, mit tehettek volna egyebet, lementek a malom mellé.

A pörben az első fórum az ügyvédnek adott igazat. Bizonyára tiszta, becsületes meggyőződés vezérelte az ítélethozatalban a bírót. Nincs ok arra, hogy az ellenkezőt tételezze fel az ember. Lehet, hogy valami irás nem volt elég világosan megszerkesztve, egyik fiskális jobban tudott írni, mint a másik. Főlebbezték. A következő fórum az asszonynak adott igazat s most már megint feljött a boltos meg a felesége a malom mellé.

De mi lett azalatt a boltot?

Osszezeneszedett, férgesedett, rohadt benne minden. Patkányesorda lakmározott benne, amikor hónapok mulva először fölnyitották az ajtaját s az asszony sírva esett össze a pult mellett, amikor meglátta azt az irtózatoss pusztulást, ami végbenet a vagyonában azalatt, míg az igazságát kereste.

Végre is egy esomóban, úgy a hogy volt, eladtak mindent. Hatszáz forintot kaptak érte.

Hogy egy méla akkorddal fejezzem be a történetet, ez idő szerint megint a malom mellett laknak.

(Th)

§§ **Halálos ítélet.** A kir. kuria a répcse-szentgyörgyi rablőgyilkosság ügyében az összes semmi-ségi panaszokat elutasította. Ennélfogva *Pete Postás* Jánosra a halálos ítélet, *Illés* Antalra az életfogytig tartó, *Korvas Borbély* Józsefekre és Jánosra a 15—16 évi fegyházbüntetés jogerőre emelkedett. A tárgyaláson a vádlottak érdekében felszólalt *Edvi Illés* László, *Babes* Titusz és *Veisz* Ödön, a vád képviselőiben dr. *Katona* Béla koronaügyész. Az ítélet kihirdetése után a tanács kegyelmi bizottsággá alakult, s zárt ülésben a fölött határozott, vajjon *Pete Postás* Jánost kegyelembre ajánlja-e a királynak. A halálra ítélt rettegett betyárja a tul a Dunának Szándékos emberölésért és rablásért tizenhét esztendő tőlött a fegyházbán. 1899. november 18-án feltételes szabadságot kapott, s három hónap mulva régi cimboráival egyesülve *Lichtenstädter* szatócsot és nejt meggyilkolta és kirabolta. Ólmos botokkal ütötték agyon a boldogtalan házaspárt. *Lichtenstädter*, ki felismerte a bolt ába lépő *Petét*, menekülni akart s az utca felé szaladt. Erre *Pete* rászólt a cimborákra: „Végeztek a vén zsidóval, mert rám üsmert!” Az egyik cimborá *Illés*, habozott, de *Pete* keményen rávált: „Ha nem szetsz, majd én végzek veled!” Erre *Illés* leütötte az öreg szatócsot s elmozdította késsel a nyakát. Az asszonyt maga *Pete* ütötte agyon ólmos botjával. Szegény csak harmadnapra halt bele sebeibe. A kiszabadult fegyenc gyilkossága kegyetlenség dolgában tultsz a rémregények légborzalmasabb jele-

nelein. A szombathelyi esküdőbírósg előtt tárgyalta bűnügyét. A gyilkos a legcsekélyebb bünbánatot sem lausitotta.

§§ A gsgási butaság. Szigris Józsefet hetvenhat esztendőskorában lepte meg a féltés vak dühe. Az agg muzikus sehogy sem akart korának hátrányaival kibékülni, még kevésbé azzal, hogy *Potsdamsky* Odön *Ujvári* Erzsébetnek udvarol. Az utóbbival ugyanis az öreg ember élt vad házasságban. Ez a házasság annyira megvadtította a magas koru aggasztást hogy két hónappal ezelőtt a Rökk Szilárd-utca sarkán életveszélyesen megsebesítette revolverlövéssekkel *Polisánszkyt* és *Ujvári* Erzsébetet. A budapesti törvényszék vád alá helyezte az öreg urat szándékos emberölés büntetéseért de a fogházi orvos konstatálta az aggsági butaság lélembrehatetlen tüneteit. Ennek alapján a törvényszék beszűntette ellene a további eljárás s mint közveszélyes örület a Lipótcmezőre szállították.

TÁVIRATOK.

A délafrikai szabadságharc.

London, január 15.

Henry Fowler, aki a legutóbbi liberális kabinetben indiai miniszter volt, tegnap beszédet mondott, amelyben a dél-afrikai háborúról következőképp nyilatkozott:

— Ez a háború elkerülhetetlen volt. A világ egyetlen diplomátája sem tudta volna megakadályozni s előbb vagy utóbb el kellett volna következnie. Anglia azért harcol, hogy *Dél-Afrikát egyetlen lobogó alá hozza*, mert angol tőke, angol vér, angol intelligencia teremtette *Dél-Afrikát* s Anglia nem fogja tűrni, hogy ezt a birodalmat elvegyék tőle. Az angol nemzet el van tőkelve, hogy ezt a háborút végig fogja harcolni. Mihelyt *Dél-Afrikában* az angol szupremácia helyre lesz állítva, az összes népfajok élvezni fogják mindazokat a jogokat és szabadságokat, amelyek a brit koronának a világ minden részében levő alattvalóit egyaránt megilletik.

London, január 15.

A *Times*nak jelentik Fokvárosból: *Hofmeyr* boer vezér *Kitchener* kérésére Pretóriába utazott, hogy a boerokkal megértesse, milyen kilátás nélkül való az ő harcuk s milyen nagylelkűek Anglia főtábornokai. (E hírrel szemben a *Neue Freie Presse* konstatálja, hogy *Hofmeyr* december közepé óta *Münchenben* van s a *Bellevue* hotelben lakik, ahol a lap levelezője pár nappal ezelőtt beszélt is vele.)

Piquetberg, január 15.

Egy erős angol sereg érkezett ide. Az utolsó hírek szerint a boerok Calvinában nem nyomulnak tovább előre.

London, január 15.

Lord *Kitchener* táviratozza Pretóriából tegnapi kellel: *Bayer* parancsnok szombaton Kaalfonteinnél egész seregével átkelt a vasuton és kelet felé vette útját. A főköldi helyzetben lényeges változás nem történt. Néhány kis boer csapat, úgy látszik, visszamegy Oranjéba. Néhány lázadó, aki azelőtt a boerokhoz csatlakozott, megadta magát.

Fokváros, január 15.

Hír szerint 500 boer elakarta vágni a *Touws-River-Station* vízművét, amely állomástól a vasut üzeme függ. *Touws-River-Station* 110 mérföldnyire van Fokvárostól.

Kimberley, január 15

Itt mintegy 170 gyanus vryburgi embert szállásoltak el. Rövid idő múlva még 800 embert fognak idehozni.

Fokváros, január 15.

Megengedték, hogy a johannesburgi bányák védelmére már megalakult csapaton kívül még egy 250 főnyi védőőrség alakíttassék az oranje gyémántbányák védelmére. Minthogy a kerékpárosok jól beváltak a fegyveres csapatok szolgálatában, az irreguláris hadtestekhez kerékpáros csapatokat fognak beosztani.

Nürnberg, január 15. *Faber* János, az ismert irónyárgár alapítója, ma 82 éves korában meghalt.

Páris, január 15. Ma délelőtt meghalt Desjardins Arthur, a semmitűszék főügyésze. Desjardins az akadémia tagja volt és ismétlenül szerepelt választott bírónéknél nemzetközi vitás ügyekben.

A porosz királyság jubileuma.

Bécs, január 15. *Ferenc Ferdinánd* főherceg 6 felsége képviselésében ma este elutazott Berlinbe, a porosz királyság kétszáz éves jubileumára. A főherceg Drezdának vette útját s onnan 17-ikén indul Berlinbe. Elkísérik a főherceget gróf *Nostitz* főudvarmester, báró *Minutillo* ellenlégernagy és egy parancsörtszít.

Berlin, január 15. *Ferenc Ferdinánd* főherceget szerdán este *Vilmos* császár fogja fogadni az anhalti állomáson.

Károly király beszéde.

Bukarest, január 15. Tegnap, újév napján, a székes templomban ünnepi istentisztelet volt, amelyen a király és a trónörökös is megjelent. Az istentisztelet után diszszemle volt, amely után a király az üdvözlőket fogadta. A szenátus elnökének és Bukarest polgármesterének beszédére azt válaazolta a király, hogy Isten segítségével, amely mindig oltalmazta Romániát, le fogja küzdeni a pillanatnyi nehézségeket és számít mindazoknak az összetartására, akik az országot szeretik, hogy közös munkával zavartalan jövőt és békés fejlődést fognak biztosítani Romániának.

A trónörökös holnap Berlinbe utazik, hogy Károly királyt a porosz királyság jubileumán képviselje:

A francia kulturharco.

Páris, január 15. A képviselőház ma kezdte meg az egyesületekről és kongregációkról szóló törvényjavaslatnak tárgyalását. A szenátus megkezdte az 1901. évi költségvetés tárgyalását és mindenekelőtt tárgyalás alá vette a hagyatékok pénzügyi kezeléséről szóló törvényjavaslatot.

A lengyelek Poroszországban.

Berlin, január 15. A képviselőház folytatta a költségvetés tárgyalását. Jazdzewski panaszodik, hogy a mezőgazdaság ügye oly szomoruan áll. Barátai tárgyilagosan meg fogják vizsgálni a csatornajaslatot. Szemére veti a belügyminiszternek, hogy Posenben az államhivatalnokokat utasították, hogy lengyel családú nevüket németesen írják. Tagadhatatlan, hogy a pénzügyminiszter legnagyobb részben felelős a lengyelek ellen irányuló intézkedésekért. A kultuszminiszternek a vallásoktatást illető rendeletei az alkotmányba ütköznek.

Dr. *Miquel* pénzügyminiszter: Sokkal több tapasztalatunk van a lengyelekről, mintsem hogy elhinnők, hogy a lengyelek csak báránykák és elnyomottak, a németek pedig vadállatok. Jazdzewski engem mond a valóságos bűnösnek; az egész kormány intézkedéseiben egynek érzi magát a nemzet tulajdonos többségével. Mi megtagyuk a lengyeleknek szabadságaikat, de köszönetet nem aratunk érte. A lengyelek elküldötték magukat a németektől. Ők maguk a hibások. Sokáig tartott, míg a németek Keleten védelemre egyesültek. Amíg Poroszország fennáll, nem fog sikerülni a lengyeleknek, hogy oly országrészeket, melyek csak igen kevés napi menettire vannak Berlinből, ismét magukhoz ragadjanak. Célnak a jólét és a kultura emelése. A lengyelek nem fognak sokáig elzárkózhatni azon meggyőződés elől, hogy sehol se érezhetik magukat jobban, mint a Hohenzollernek uralma alatt.

Studt közoktatásügyi miniszter szintén Jazdzewski ellen fordul és azt mondja: Teljesen kizártnak tartom, hogy a lengyelekkel megértjük egymást. El kell tekintenem attól, hogy még egyszer részletesen foglalkozzunk Jazdzewski kifogásaival. A lengyelek egészen elfelejtik, hogy mily értéke van a német nyelvnek gyermekeik későbbi előmenetelére nézve. Nemzeti újjászületésről álmodnak, komolyan lehet-e venni ily körülmények közt azt az állítást, hogy loyális hazafiak. Poroszország száz év óta szilárd épület. Ha Isten is úgy akarja, meg fogunk maradni ebben az épületben, melyet német szorgalom tett oly lakályossá.

A khinai bonyodalom.

Páris, január 15. Delcassé külügyminiszter megafolja azt a hírt, hogy a kormány azzal a kérdéssel foglalkozik, ki nevezzen ki pekingi követé Pichon helyébe. Pichon nem nyilvánította azt a szándékot, hogy visszatér Franciaországba. A miniszter reméli, hogy Pichon mindvégig folytatni fogja a Khinával folyó kényes tárgyalásokat.

Berlin, január 15. Gróf *Waldersoo* jelent Pekingből: Pavel hadoszlopa visszatért. A hadoszlop zöme Szuanhuáig jutott el, egyik különítménye pedig, Thiemig őrnagy parancsnoksága alatt a Tienctintől délre 25 mérföldnyire lévő Csang helység ellen vonult, ahol rablóbandák mutatkoztak.

New-York, január 15. Pekingből jelent egy távirat tegnapi kelottal: *Csing* herceg közölte a diplomáciai kar dopynjével, hogy a békeegyezményt vasárnap reggel *Li-Hung-Csanggal* együtt aláírta, de aligha fogja a követeknek szerdánál hamarabb átadhatni, mert a császári pecsét megszerzése nagy nehézségekkel jár, minthogy a pecsét csak a császár személyes parancsára adható ki.

Az oroszok reggel átadták a vasutat németeknek. A németek a vasut vezetését ismét a régi hivatalnokokra akarják bízni katonai föfelügyelet alatt.

A török hadikárpótlás.

Konstantinápoly, január 15. Az orosz nagykövetség azt az értesítést kapta, hogy a porta ígérete szerint megfizette az orosz hadikárpótlásnak ma esedékes 300.000 török fontnyi részletét.

Petroleum-sztrájk.

Lemberg, január 15. A boriszlai petroleumforrásoknál kiütött sztrájk azzal a veszedelemmel fenyeget, hogy a tárnákak elárasztja a petroleum, mert a szivattyuk is szünetelnek. Ezek a források a galíciai hitelbankéi.

A letartóztatott nihilista.

Páris, január 15. Orosz forrásból közlik, hogy *Nasseritte* nihilistát Nizzában azért tartóztatták le, mert a cár ellen merényletet forralt. Ezzel szemben illetékes részről jelentik, hogy semmiféle merényletet nem fedeztek fel. A cár nem is készül Nizzába. A nihilistát azért tartóztatták le, mert ki volt tiltva Franciaországból és a tilalom ellenére visszajött.

A pestis.

London, január 15. A *Highland Prince* gőzhajón, amely La Platából Shieslesbe érkezett, utközben négy ember, köztük a kapitány is meghalt, pestisben meghalt. A legénységéből mások is megkapták a betegségét, de fölgyógyultak.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 15. A Salm-sorsjegyek huzása. A 84.000 koronás főnyeremény a 66819 számra esett; 8400 koronát nyert a 25327 szám és 4200 koronát a 2317 szám.

Bécs, január 15. (A *Budapesti Napló telefonjelentése.*) A külföldi piacokról nem érkezett kezdeményezés híre s ennek következtében az itteni határidőforgalomban is nagy részvédelenség mellett igen csöndes volt az üzlet s az irányzat elhangyult. Buza tavaszra 7.87—7.84, rozs tavaszra 7.78—7.77, zab tavaszra 6.28—6.27, tengeri május—júniusra 5.28—5.27 koronán. A készáruk piacán a fogyasztás tartózkodása következtében jelentéktelen volt az üzlet s az irányzat lanyhára fordult. Záratkor maradtak: buza tavaszra 7.82, zab tavaszra 6.24, tengeri május—júniusra 5.27, rozs tavaszra 7.77—7.78 koronán.

Páris, január 15. A képviselőház vámbizottsága elfogadott egy indítványt, amely a tengeri vámjának 5 frankra való tölemelését követeli.

Liverpool, január 15. (Gabonapiac.) Buza változatlan. Amerikai tengeri 1/4—1/2 p-vel olcsóbb. Liszt változatlan. Időjárás: fagy.

New York, január 15. (Terményfősdé.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 1/2 (10.—). Januárra 9.27 (9.37). Áprilisra 9.23 (9.30). *New-Orleansban* helyben 9 1/2 (9 1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.55). Stand white Philadelphában 7.40 (7.50). Refined in Cases 8.50 (8.60). *Credit Balances at Oil City* 1.27 (1.20). — *Zsír:* Western steam 7.85 (7.75). Robe és Brothers 8.05 (7.95). — *Tengeri irányzata* állandó. — Januárra 46.— (45 1/2). Márciusra 44.— (—). Májusra 45 1/2 (43 1/2). — *Buza irányzata* gyenge. Páros ősi helyben 81.— (81 1/2). Januárra 79 1/2 (80 1/2). Márciusra 81.— (81 1/2). Májusra 81 1/2 (81 1/2). Júliusra 80 1/2 (81 1/2). *Gabona szállítási díja* Liverpoolba 2 1/2 (2 1/2). — *Kávé:* tair Rio 7. sz. 7 1/2 (7 1/2). Jan.-ra 5.65 (5.60). Márciusra 5.85 (5.80). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.65 (2.70). — *Cukor:* 3 1/2 (3 1/2). — *Őr:* 26.25 (26.70). — *Réz:* 16 1/2 (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 15. (Terményfősdé.) (Zárlat.) *Buza irányzata* gyenge. Jan.-ra 74 1/2 (74 1/2). Márciusra 77.— (77 1/2). *Tengeri irányzata* állandó. — Januárra 36 1/2 (36 1/2). — *Zsír:* Januárra 7.47 (7.42). Májusra 7.60 (7.52). — *Szalonna* short clear 7.45 (7.35). — *Sertésus:* Januárra 15.17 (15.27). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Napló. Szerda, január 16. — Római kath.: Marcel pp. — Protestáns: Marcel Géza. — Görög-orosz: (január 3.) Malakias. — Zsidó: Tebeth 25. — Nap kel 7 óra 28 perkor. — Nyugszik 4 óra 21 perkor. — A hold kel délután 3 óra 38 perkor. — Nyugszik délután.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor. *Nemzeti Múzeum.* Képtár. — Nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekintelők meg.

Iparművészeti múzeum kiállítás nyitva délelőtt 9 órától d. u. 1-ig.

Dírer-kiállítás és az Országos Képtár az Akadémiában d. e. 9—1-ig.

Varrógép-kiállítás a technológiai iparmúzeumban este 7 órától 9 óráig.

Technológiai Iparmúzeum nyitva d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 2—5-ig és este 7—9-ig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földtanú múzeum a Stefánia uton, nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Közelkedés múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig.

KÜLÖNFÉLEK.

L o l a .

Selyem hajadtól vissza nem riadnék
És fonnék abból szöke láncokat,
Hisz illatától könnyen elszakadnék;
S mint álomkép, mely ábrándból fakad,
Vagy mint a vad, mely buza földre téved,
El messze száll, — ugy hagyának el téged.

De jaj! mi fénylik kábító szemedben:
Zöld villogásu méreg vedve az, —
Vad örvény, zúgó mélység, feneketlen;
Mámorra esából buja tavasz.
S mint két habokba emlemből a révész,
Merülnek el, — nincs onnan visszatérés.

Bródy Miksa.

— **A rövid kis vezérek.** Washingtonban pompás anekdotát beszélnek most John J. Lentz óhioi polgárról és kongresszusi képviselőről, aki egyike a legötletesebb amerikai parlamenti szónokoknak. Néhány héttel ezelőtt egy *Lentz* kerületbe való apróbb lapocskának a szerkesztője kereste fel a képviselőt és arra kérte őt, hogy egy rövid kis vezéreiket írjon lapja számára az ezüstkérdésről. *Lentz* a legszívesebben megígérte e kérés teljesítését néhány nap múlva meg is volt a cikk. A szerkesztő meg sem nézte a kéziratot, egyszerűen leadta a nyomdába s csak elbámult, mikor látta, hogy a cikk *nyolcvan* hasábot tesz ki, pedig a lapocskában az egy hasábos cikk is nagyon sok lett volna; nem tudta mit csináljon, mert törölni semmit sem lehetett belőle, megjelenenie pedig kellett. A nyomda mellőzte azt a tanácsot adta, hogy adják a vezéreiket folytatásokban. Csakhogy már a második folytatásban hibás nyomdai tördelés folytán a cikknek az utolsó része jelent meg, a többi folytatásokban is esett hiba, úgy hogy végre már az *apróhirdetéseiben* is *Lentz* cikkének egy-egy kis részlete jött, ha nem volt elég igazí apróhirdetés. A közönség pedig csupa kíváncsiságból a laposka összes példányait elkapták s jól mulatott a képviselő ur rovására.

— **Háromszáz csók.** A délafrikai esatátéren küzdött ausztráliai angol csapatok a *Harlech Castle* nevű hajón kikötöttek *Melbourne*-ban a népszerű *Tom Price* ezredes parancsnoksága alatt, akit rendszeren csak *Tom* látnak hívnak. *Melbourne* ünnepeiben fogadta a harcosokat, ember-ember hátán állt az utcákon a bevonuláskor; a csapatok kettősrendekben mentek be a városba, de csakhamar vége lett mindenféle reglamabeli előírásnak, mert a jó *Melbourne*-iak a katonák közé furakodtak, mindenki talált közöttük kedves ismerőst, akit össze-vissza öleltek, csókoltak. Annyi bizonyos, hogy egy-egy angol katona annyi

csókot kapott, hogy még maga *Hobson* hadnagy a santiago-i hős is megirigyelhette volna; néhány *tasmániai*, *queenslandi* és *uj-seelandi* kísérete az angol katonákat, s még ezeknek is kijutott a csókból, ölelésből, sőt egy *uj-seelandi* a nagy attakra elájult s mikor eszmélre tért, égre-földre esküdzött, hogy legalább *háromszáz* hölgy esőlkéjében volt része. S mit szól mindehhez *Hobson* hadnagy?...

— **Milliómos remete.** Mintegy harminc esztendővel ezelőtt fogadalmat tett *George Johnston*, dundeei, angolországi milliómos nagybirtokos, hogy ember elé többet nem fog kerülni az életében. E fogadalmat be is tartotta *Johnston*, akinek haláláig érkezik most Londonból. Atyja eleinte az indiai angol hadseregben szolgált, majd ültetvényes lett, óriási vagyonra tett szert és *fió-isei* birtokán telepedett le. Az öreg *Johnston* izgága, különeködő természetű ember volt; belélszeretelt egyik alkalmazottjának a lányába s nőül vette; e házasságból született *George*, akinek élete anyjának halálába került. Az atya mogorva természetű fia is örökölte. Mikor az öreg *Johnston* harminc évvel ezelőtt meghalt, *George* minden különösebb ok nélkül elhatározta, hogy emberek színe elé többé nem kerül; bezárkózott remek kastélyába, egy család jött neki, aki az ételt az ablakon át tette le a szobába, de a kastély urát sohasem láthatta, soha ki nem jött az a rejtekéből s minden takarítást önmaga végzett. Így iolyt ez harminc esztendő óta s most, hogy meghalt, mintegy ötmilliónyi vagyonát unokaöccsére, *Macgill* *Erichton* hadnagyra öröklé.

— **Tenger alatt járó hajók.** *Jules Verne*, *Nemo* kapitányának *Nautlusa* valóvá válik:

A múlt héten próbálták ki a franciaországi *Cherbourg*-ban a hadügyminiszter és tengerészeti miniszter felügyelete mellett a *Le Morse* nevű víz alatti járó kémlelő hajót és a *Le Narval*, amely a tenger mélyében veti az ellenséges hajókra a torpedókat. A *Le Morse* majdnem a fedélzetig víz alá merülve uszik; sisakalakú tördelzetén üveg-kabin van, ebben ül a hajó parancsnoka, aki minden oldal felől látja, mi történik körülötte és e szerint adja ki a parancsokat. Mikor már a hajó teljesen víz alá merült, a parancsnok egy másik kis kabinba lép, ebben az asztalon tükör áll előtte, amelyben egy optikai készülék segítségével mindig maga előtt láthatja a tenger felszínét. A hajó akképp merül el, hogy a kapitány megnyom egy gombot, mire bizonyos hajótartályok kinyílnak, ezekbe víz hatol s így a hajó nehezebb lesz, ha pedig ismét vízszintre akarják emelni a hajót, a vizet kiszorítják a tartókból. Az sem baj, ha ez a készülék nem akar működni, mert a hajó orrához kötött súlyos ölomtömegeket leoldják s ekkor a hajó természetesen ismét felemelkedik. Manómetér mutatja mily mélységben jár a hajó, mely rendkívül gyorsan süllyed, úgy hogy két perc alatt már tíz méternyire van a tenger felszíne

alatt; ezt a gyors alámerülést azonban nem érzik a bennülők s csak minden mozgás megszűntét, a teljes nyugalmat veszik észre. Eleinte zöld a tenger vízének a színe, majd sötétvöröses lesz, tíz-tizenöt méternyi mélységben teljes sötétség veszi körül a hajót. A víz alatt járó hajón semmi akadályos nincs a lélekzésnek, mert a tartókba ömlő víz a hajóba hajtja a kiszorított levegőt. A két francia miniszter próbautazást tett a hajókon, anélkül, hogy a legkisebb baj is akadályozta volna a víz alatt való járást s a legénység az eddigi próbautazások tanúsága szerint nyolc-tíz óra hosszat is kibírta a víz alatti utazást.

— **A kártya történetéből.** A *Légendes Chrétien* *de la Basse Bretagne*-ban nagyon érdekes, a játékkártya történetére vonatkozó elbeszélés van. E szerint egy *Talduff* nevű bretonok katona mindig kártyát vitt magával a templomba imakönyv helyett s mikor e miatt századosa megbüntette őt, a katona azzal meentegetődzött, hogy a kártya az imakönyvet helyettesíti neki, mert nem tud olvasni. Az ász az istene emlékezteti, a négyes a négy evangélistára, az ötös az öt bölcs szüze, a hatos a teremtés napjaira, a hetes a vasárnapra, a tizes a tízparancsolatra, a királyokról a három királyok jutnak az eszébe, a makkasórol pedig a Jézust meglesztő római szolga. A kalendárium helyett is kártyát használt *Talduff*: a tizenkét figura teszi az év tizenkét hónapját, az összes pontok háromszázhatvanötöt adnak, tehát az esztendő napjait.

Erre a vallomásra a legenda szerint a századosa felmentette a katonát a büntetés alól, hat frank ajánlédót adott neki, sőt maga mellé vette őt inasnak.

— **Porcellánragasztó szer.** A használat közben melegnek kitért porcellántárgyak, például edények-eltört részei évekre szóló tartóssággal ragaszthatók össze az alábbi alkotó részekből készült ragasztóval: 10 súlyrész olvasztott borostyánkő, 16 súlyrész szénkéng és 5 súlyrész benzín. A borostyánkővet nagyobb kanálban kell megolvasztani folytonos kavarással közben és addig kell hevíteni, amíg erős szagú, nehéz gőzök kezdenek fejlődni a megolvadt anyagból; ezután a megolvadt és utóbb ismét megmeredt borostyánkő finom lisztű dörzsölve, palackba öntendő, ahová utóbb a szénkéng és benzín keveréke is kerül. A palackot légmentesen záró dugóval kell elzárni, különben a könnyen illó folyadékok elpárologának, s így a borostyánkő nem oldódna fel. Az oldás befejezése után a ragasztó már használható; legelőszérűbb a törésfelületek bekenését ecsettel végezni, amely a palack dugóján meg keresztül. A ragasztandó tárgy törésfelülete lehetőleg egyenletes és vékony rétegben gyorsan kenendő be a ragasztóval és épp oly gyorsan kell ragasztani és szorítani egymáshoz. Úgyesen végezve a ragasztást, csak alig észrevehető, hajszálvékony vonal mutatja majd a törés helyét.

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irtá: STEPNJÁK.

45. Azután kevéssé népes helyen intéznék a támadást. A börtön az elővárosban áll és a környék utcai még délben is elhagyottak.

— De hát a legfontosabbról megfeledekzel, veté közbe Zina. Ott van a kíséret. Négy ember ellen még meglepetésnél sem harcolhat kevesebb négyenél. A három fogolytól hét. Elszállításukra még két kocsi és kocsis kellene. Képzeld csak a zür-zavart...

— Azért egy kis erélylyel találhatnánk embert és pénzt, szölt Andrej.

— Lehet. Hanem ez valóságos esata lenne és nem meglepetés. Ez nem elünk. Mit érünk vele, ha megszoktatjuk a foglyokat és cserébe a szöktetők pusztulnak el?

Andrej gondolkodó „igent” morgott, s türelmetlenül fészkelődött helyén. Mi tagadás, nagyon bonyolódott volt a terve.

Nem beszélt többé róla; mereven nézte lába alatt a kavicsot.

— De mit szólnál, — kérdé hirtelen ihletéssel Zina, — ha felfegyverezhetnők a foglyokat.

— Remek volna! De hát lehet-e?

— Ugy hiszem, hogy lehetséges. A felügyelőt mindent becsapnám. Nemrég egy egész csomó fűrész és álkücsöt vitt be nekik. Ugy hiszem, arra is vállalkozik, hogy három kis revolvert csapnám nekik. Mindenesetre tudakozódom.

— Minél előbb. Roppantul megkönnyítené a dolgot.

Zina már másnap reggel tudtára adta Andrej-

nak, hogy a felügyelő teljesen kivihetőnek találta a dolgot.

A terv ezzel a módosítással egész tűrhető lett. A végrehajtó-bizottság azonnal elfogadta. Elhatározták, hogy ha felfegyverezik a foglyokat, elegendő két támadó és két kocsi.

Vasilijt megbízták egy ló és kocsi beszerzésével, míg Zinának a dubravnikai parttal összeköttetésbe kellett lépnie a másik két ember miatt. Egy kellett kocsisnak és egy harcosnak.

Most egy körülmény új fordulatot adott a dolognak. Zina arról értesült ugyanis, hogy az új kihallgatás két héten belül lesz. Ilyen rövid idő alatt lehetetlenség volt mindent előkészíteni az új támadásra.

Mégis meg kellett kíséretük. Ki tudja, lesz-e még egy alkalom!

Andrej, hogy további nehézségeknek elejét vegye, azt ajánlotta, hogy ne sorozzanak be új embert. Föltéve, hogy szereznek neki egy tisztességes hátast, ő maga lovas-támadással szörja szét a fedezetet. A foglyoknak természetesen egyidejűleg kellene támadniuk. Boris és két társa elszánt emberek voltak. Ha sikerül a kíséretből csak egy embert is harképtelenné tenni, már is az ő részükön van a többség. Ok négyen majd elbánnak a többiekkel. Vasilijs szerepe nem változott.

Csak éppen kocsisruhát kellett szereznie s kocsiját kissé rendbe hoznia.

A három foglyot egy kocsin is el lehetett szállítani. Andrej lóháton lévén, könnyen vigyázhat magára, sőt szükség esetén fedezhette Vasilijs visszavonulását.

A terv vakmerő volt; mert a foglyok végre mégis csak foglyok. Egyedül Andrej keze szabad. Vasilijsnak nem sok hasznát vehették; a kocsira kellett ügyelnie. Hanem Andrejnak megrendíthetetlen bizalma volt tervében, s ezt sikerült a többiekbe is beoltania. Fő előnye a tervnek egyszerűsége és leoltság. A sok halogatás már kimerítette a vállalatra szánt összeget. Zinának kiváló tehetsége volt pénzt előteremteni. Botcharov közvetítésével nagynehezen sikerült is neki egy

dubravnikai kereskedőtől vagy másfél ezer rubelnyi kölcsönt kapni. Az összeg a pétervári pártkasszából három hónap múlva volt fizetendő. Több pénzre alig számíthattak.

A legszigorúbb takarékossgát kellett szem előtt tartaniok. Andrej terve a pótköltségeket egy ló és nyereg árára szállította le. Ez pedig nem valami sok.

— Nem kell versenylovat vened, — szölt Zinához, ki pénztáros létere nagyon is szívesen hallgatta az éjajta indokokat. — Közönséges ló is megteszi. Ha akad valaki, aki kocsin akar üldözni, ez elől csakhamar megugrom. Hanem, ha véletlen lovasember van közel, — akár kozák, akár lovasrendőr, verseny- vagy nem versenylo, vége mindennek.

Andrej módosított tervét végre egyhangulag elfogadták. Lázás munkásság váltotta fel a lélekölő várakozást.

Vasilijs és Andrej néhány óra alatt bejárták a másodrangú lókupecek boltjait. Végre találtak egy elég jó kis pusztai kanéat. A tulajdonos jótállott, hogy a ló kellőképp nyereg alá van törve. Delután ismét visszajöttek. Vasilijs e közben kéz alatt vitt egy nyeret. Gondosan kipróbálták a lovat, azután kemény alkudozás után megvették és a fogadóba vitték. Andrej a következő napokat lóháton töltötte, hogy hozzá szokjon a gebéjéhez. Meglehetősen gyorsfutású, eleven állatnak bizonyult. Ami fő, nem volt nagyon esiklandos vagy ijedős. Nem csekély fáradságba került, míg a lövéfegyverek zajához szoktatta Rosmantéját. Amikor először süttött el a füle mellett revolvert, úgy táncolt, mintha csak megveszett volna. A harmadik és negyedik lövésnél már jobban viselkedett. Egy heti gyakorlat után lovas és ló harcra kész volt. Egy lövés a füle között megrongattotta, több semmi. Andrej egész szabad idejét a szüntetés és a visszavonulási vonalak tanulmányozására fordította.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Concordia Gőzmalom Részvénytársaság ma délután rendkívüli közgyűlést tartott Csányi Ágost elnöklété alatt. Az igazgatósági jelentés főlemélti, hogy a malomiparnak általánosan ismert helyzete, a buza- és lisztárak folytonos hanyatló konjunktúrája az utóbbi két év alatt a vállalatra nagy veszteséggel jártak. A budapesti malmoknak terbe vett egyesítése, amelytől a malomipar egészséges fejlődése függött, nem jött létre. Az utolsó félévben malomhiteles is gyöngült, ami a buzaárak beszerzése körül nagy hátránnyal járt. A buza és liszt folytonosan hanyatló irányzata és a remény, amelytől a vállalat szanálását várták, eserből hagyta, elhatározta tehát, hogy a malom még megmaradó részét megmentve, új tőkét szereznek be. A rosszabbodott gazdasági viszonyok megnehezítették a célba vett földadatot. A Deutsch Ignác és Fia cég vezetésével azonban konzorcium alakult, amely a tőkét rendelkezésre bocsátotta. A malom könyvvébeli értékét 1.400.000 koronára kell leszállítani, amit részvényenként 220 korona értékcsökkenést jelent. A közgyűlés elhatározta a vállalat további fenntartását. Az igazgatóság indítványozza, hogy a forgalomban levő 25 darab 800 korona névértékű elsőbbségi részvény bevonassék. A részvénytőke leszállítása a forgalomban levő 2300 darab 800 korona névértékű törzsrészvénynek darabonként 100 koronára való lebélyegzése által történik. Miután az elsőbbségi részvények bevonása és a törzsrészvények lebélyegzése által a részvénytőke 280.000 koronára leszállítottatik, az igazgatóság indítványozza, hogy a részvénytőke 8850 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátása által 2 millió koronára felemeltessek. A közgyűlés a jelentést elfogadta és a szükséges alapszabálymódosítást eszközölte. Végül a választások történtek meg. Igazgatósági tagok lettek: Csányi Agoston, hatvani Deutsch Károly, dr. Kelemen Gyula, Strasser Sándor és Schrecker Izidor. A felügyelő bizottságba beválasztottak: Deutsch Simon, Lederer József, Mannheim Leó, dr. Strasser Imre és Simon József.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank 5%-os nyere-ménkötvényeinek tervszerű 25. sorolása (nyeremény és díjhuza) folyó hó 25-én délután 4 órakor fog a bank helyiségében királyi közjegyző jelenlétében megtartani.

A lótenyésztésért. Az országos lótenyésztési értekezlet ma folytatta tanácskozásait Darányi Ignác földművelésügyi miniszter elnöklété alatt. A első felszólaló ma gróf Széchenyi Aladár volt, aki azt óhajta, hogy a ménvásárlásoknál az állam finandális szempontokra ne legyen tekintettel. Beretvás Endre a magyar lovaregylet memorandumát ajánlja a kormány figyelmébe és a fedeztetési díjak leszállítását kéri. Losonczy miniszteri tanácsos a vásárlás módjait illetőleg nem talál más módot arra mint a most ni. Liphay Béla az arabis lótenyésztés irányának módosítását kívánja. Báró Harkányi Andor a telivér tenyésztés érdekében szólal föl. Báró Podmaniczky Géza a muraközi lótenyésztésre hívja föl a figyelmet. Még Hammersberg László, Miklós Ödön, Szilassy Zoltán, Hammersberg Jenő, Schmausz Endre és Némái Ferenc órnagy szólaltak föl, figyelemreméltó kivánásokat hangoztatva, mire az előző a tárgyalás folytatását elhalasztotta.

Vasutak bevételei. A Déli Vasut bevétele e hónap első harmadában 2.278.859 (— 39.659) korona, az Osztrák-Magyar Államvasut Társaságé 1.153.133 (— 223.059) korona.

Vásárcsarnok. (Vámos és Bruszt batósági közvetítők üzleti jelentése.) A vidékről szép számmal érkező marhabús-küldemények jól fogynak. Jó minőségű hátulja ma 80-90 fillérrel, eleje 60-80 fillérrel kelet, minőség szerint. Sertéséke az üzlet elakadt és a raktrunkon lévő tételre alig akad véto. Névleges jegyzésük 76-82 fillér, sülődök 60-90 fillér. Szopós malac kilója 110-130 fillér. Vadfélékben szintén csendes a bangulat. Nyulakat darabonként 2.—2,20 koronáért adtuk. Vadsertés mai jegyzése nagyság szerint 1.—1,20 korona. Vadud párja 2,00-2,40 vadaeska párja 1,80-2,50, fenyvesmadár csomója 60 fillér. — Prima tojás ladája ma 94-96 koronát, szerbtojásé 88-90 koronát jegyez. A vétélkedv gyengre. — Vajban változatlanul gyenge a kereslet. Küldemények állandóan érkeznek címünkre, de elhelyezésük nehéz. Prima tea-vaj kilóját 1,80-2,20, 160 vaj kilóját 1,40-1,60 koronával fizették. Turóban semmi kereslet sincsen s még 8-10 filléres árakon sem tudjuk készleteinket elhelyezni. Vágtott baromfiban is épuj, mint egyéb cikkekben, az árak hanyatló irányzatot mutatnak. Vágtott lud 100-108, vágtott kacska 102-110, pulyka 96-108 filléres árakon gyengén fogyott. — Élő baromfiban változatlan árak mellett csöndes az üzletmenet.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Goldberger Mauro bórkereskedő Zágráb, Fürst Jakob kereskedő Nyitra, Ludig László kereskedő Kaprncsa, Achtner György Iradny, Schuster György Bécs, Reichel Mária Dux, Székelyházi János kereskedő Nagy-Ényed.

Borjувásár. 1901. évi január hó 15-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytar-saságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 198 drb, leölt borju 1 db, bécsi élő borju — db, — db, horvát, nő-vendékmárha 13 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendű 82-92 f.-ig, kivételes — f., II. rendű 74-78 f.-ig, I. kilónkint, leölt borju I. r. — f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónkint levonás nélkül. Bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, középminőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, I. kilónkint. Bárány élő — k., leölt bárány 10,50-15.— K., kivételes ár — k.-ig páronkint. — A vásár lassu lefolyásu volt, mindazonáltal a készlet elfogyott.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi január 15. Készlet 431 darab. Erkezett 1262 darab. Összesen 1693 darab. Eladott 1560 darab. Maradt 133 darab. Napi árak: 120-160 ki-ogrammm sulyban 80-84 koronáig, 220-280 kilogramm sulyban 82-86 koronáig, 320-380 kilgr. sulyban 84-87 K.-ig, Öreg nehéz páronkint 400-500 kilós 80-88 koronáig. Malac — kgrig — korona. A vásár élénk.

Bécsi sertésvásár. A st.-mari központi vásár-csarnokban tegnap megtartott sertésvásárra bejelentek 11901 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 5561 darab fiatal sertés, 2984 darab magyar hizott sertés, 2720 nehéz sertés, összesen 11264 darabot. Az ár javult.

Jegyzések: kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 86-88 fillér, kivételesen 86 filléren, középminőségű sertés 76-84 fillér, könnyű sertés 64-72 fillér, fiatal sertés 52-72 fillér.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, január 15.

Nyugodt hangulat mellett 14.000 métermázsza buza került forgalomba 2 1/2 fillérrel olcsóbban. Egyéb gabonaméneükben mérsékelt volt a forgalom.

Eladottak:

Buza. Tiszavideki: 100 mm. 81 k. 7 K. 90 f. 100 mm. 79 1/2 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 79 3/4 k. 7 K. 90 f. 350 mm. 79 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 85 f. 200 mm. 79 k. 7 K. 85 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. 400 mm. 78 k. 7 K. 77 1/2 f. 100 mm. 78 3/4 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f. 100 mm. 78 5/8 k. 7 K. 55 f. 350 mm. 75 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 78 5/8 k. 7 K. 60 f. 7 K. 65 f. 100 mm. 76 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 76 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 76 2/2 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 77 5/8 k. 7 K. 70 f.

Pestvidéki: 150 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 8/8 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 5/8 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 77 2/2 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 76 5/8 k. 7 K. 40 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 75 5/8 k. 7 K. 25 f., 300 mm. 75 k. 6 K. 60 f.

Bánati: 300 mm. 76 5/8 k. 7 K. 52 1/2 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 35 f.

Zentai: 2900 mm. 75 k. 7 K. 45 f.

Bihari: 800 mm. 78 k. 7 K. 60 f.

Raktári: 1000 mm. 75 k. 7 K. 30 f.

Fekérmegyei: 500 mm. 77 5/8 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 75 k. 7 K. 52 1/2 f.

Erdélyi: 100 mm. 77 8/8 k. 7 K. 55 f., 400 mm. 77 5/8 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 500 mm. 77 5/8 k. 7 K. 57 1/2 f.

Maros: 1400 mm. 76 k. 7 K. 55 f.

Mind három hónapra.

Arpa: 100 mm. 6 K. 15 f.

Rozs: 100 mm. 6 K. 25 f., 100 mm. 6 K. 25 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint. készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

B u z a	Kilós	Kilogrammm ár		Kilós	Kilogrammm ár	
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig
Tiszavideki	0	75	7.33	76	7.78	7.88
"		76	7.48	76	7.82	7.83
"		77	7.58	77	7.88	7.88
"		78	7.68	78	7.92	7.92
Fekérmegyei		75	7.28	76	7.78	7.78
"		76	7.40	76	7.80	7.83
"		77	7.50	77	7.88	7.88
"		78	7.60	78	7.92	7.92
Pestvidéki		75	7.28	76	7.78	7.78
"		76	7.38	76	7.80	7.83
"		77	7.48	77	7.88	7.88
"		78	7.58	78	7.92	7.92
Bánati		74	7.28	76	7.68	7.68
"		75	7.38	76	7.78	7.78
"		76	7.48	76	7.80	7.83
"		77	7.58	77	7.88	7.88
Bécsi		75	7.18	76	7.48	7.48
"		76	7.28	76	7.50	7.50
"		77	7.38	77	7.58	7.58
"		78	7.48	78	7.68	7.68

Egyéb gabonaméneük		Kilós	Kilogrammm ár	
			K.-től	K.-ig
Rozs	uj elsőrendű	70-72	7.20	7.35
	másodrendű	60-62	7.05	7.20
Arpa	takaralmi	60-62	5.90	6.10
	érett való	60-64	5.90	6.10
	sörtözőre való	40-46	—	—
Zab	—	30-41	5.70	6.00
Tengeri	0 búsági	—	4.80	4.85
	másodm	—	—	—
Repce	uj káposzta	—	—	—
	búsági	—	—	—
Köles	—	—	5.—	5.20

A határidőüzlet folyamán a következő kitések

Vértétek:

Buza áprilisra	7.57-7.55-7.54-7.53
Buza októberre	7.65-7.64-7.62
Rozs áprilisra	7.37-7.36-7.35
Zab áprilisra	5.95-5.93-5.92
Tengeri májusra	4.98-4.97
Repce augusztusra	—

Déli egy óraor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra	7.53	pénz	7.54	ár
Buza októberre	7.62	"	7.63	"
Rozs áprilisra	7.34	"	7.35	"
Zab áprilisra	5.92	"	5.93	"
Tengeri májusra	4.97	"	4.98	"
Repce augusztusra	12.75	"	12.85	"

Délután fél 5 órakor zárult:

Buza áprilisra	7.53-7.54
Buza 1901. októberre	7.63-7.64
Rozs áprilisra	7.36-7.37
Zab 1901. áprilisra	5.89-5.90
Tengeri májusra	4.96-4.97
Repce augusztusra	12.75-12.85

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde tartott irányzatban, de szerény forgalom közben indult. A vasuti értékek keveset változtak. Csupán Rimamurányiban volt üzlet 1-2 koronával magasabban.

A többi értékek el volt hanyagolva. A déli tőzsde gyenge külföldre és az üzletlenség folytán ellanyhult s gyengén zárult.

A helyi piac változatlan. Valuták és érváltók szintén változatlanok. Az előtözsde nyugodt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 671.—672.—. Osztrák hitelrészvény 662.50-664.—. Osztrák-Magyar Államvasut 669.25-671.75. Rimamurányi 463.—466.— korona.

A déli tőzsde gyenge. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 669.50-671.—. Osztrák hitelrészvény 661.50-663.50. Osztrák-magyar államvasut 668.75-669.50. Jelzálogbank 428.50. Rimamurányi vasut részvény 465.—467.—. Közuti vasut 577.—578.— korona.

Forgalomba került: Salgótarjáni vasművek 627.—629.— korona. Utótözsde. A 4 órai záratkör maradt: Osztrák hitelrészvény 662.25. Magyar hitelrészvény 670.—. Leszámlító bank részvény 419.—. Rimamurányi vasműrészvény 464.—. Osztrák-Magyar államvasut 668.—. Közuti vasut részvény 577.—. Villamos vasut részvény 294.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terménnyüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terménnyüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona, vörös aprószemű 48.—50.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, középszemű 55.—58.— korona, nagyszemű 61.—65.— korona. Disznózsír: budapesti: 52.—53.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 41.—41.50. korona, 3 darabos 45.—45.60. korona. füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.75-15.— korona 120 darabos — korona, 100 darabos 15.25-15.75 korona, 85 darabos 13.—16.25 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.25 korona, 100 darabos 15.—15.25 korona, 85 darabos 15.75-16.— korona. Szilvaiz: szilvóniai 18.50-19.— korona, szerbiai 17.—17.25 korona. azonnali való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A tegnapi newyorki árfolyamok hanyatlására itt is gyengén indult az üzlet.

Déli tőzsdén gyenge irányzatra üzlet változatlan. Záralt gyenge és kedvtelen.

Bécs, január 15. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 117.—. Tiszai és szepedi kölcsön sorsjegye 140.—. Magyar vasuti kölcsön erztiben 100.20. Magyar keleti vasuti állom. kötvény 120.—. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank 420.—. Rimamurányi vasműrészvény 462.—. Magyar koronajárdék 92.25. 4%-os Magyar földterem. kötvény 91.75. Magyar hitelbank részvény 667.—. Magyar nyere-ménkölcson sorsjegye 165.50. Kassa-oderberg vasuti részvény 354.—. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar 1890.—.

Bécs, január 15. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.30. 4%-os osztr. aranyjárdék 117.25. 1860-iki sorsjegye 137.—. Osztrák hitelsorsjegye 387.—. Angol-osztrák bank 268.—. Bécsi bankjegyesület 458.—. Osztrák-magyar bank 1702. Déli vasut 108.—. Dunagőzhajózási részvény 743.—. Dohányrészvény 290.—. Császári és királyi arany 11.38. Német bankváltók 117.65. 4 1/2%-os ezüst járdék 98.15. Osztrák koronajárdék 98.30. 1864-iki sorsjegye 196.—. Osztrák hitelintézeti részvény 661.50. Unionbank 536.—. Osztrák Landerbank 405.—. Osztrák-magyar államvasut 668.—. Elbavölgyi vasut 470.—. Alphei bányarészvény 432.50. 20 frank. arany 19.16. Londoni váltóár 240.60. Bécsi Tramway Litt B. 239.—. Bécsi Tramway Litt A. 576.—. Lipót kobó —. Az irányzat szilárd.

Bécs, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 661.75. Magyar

hitelrészvény 668.—. Angol-Osztrák bank 268.—. Bécsi bank-egyesület 459.—. Union bank 537.—. Länderbank 405 50. Osztrák-magyar államvasut részvény 688 25. Lombard 108 50. Elbavölgyi vasut 471.—. Északnyugati vasut részvény 458 50. Dohányrészvény 291.—. Rimamurányi vasút 464.—. Alpezi bányarészvény 483.—. Májuji járadék 98 30. Magyar korona-járadék 92 25. Török sorsjegyek 105 25. Német birodalmi márká 117 70. Napoleon d'or 19 17.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 15. (Zárult tudósítás). A mai tőzsde megnyitásokon fedezések következtében éleik kereslet nyilvánult bányarészek iránt. Minthogy a kereslettel nem állott arányban a kínált, a kohó- és bányarészvények jóval magasabb árforumokat értek el. Bankértékek szintén szilárdak. Belföldi befektetési papirok iránt is kedvező volt a vélemény. Vasutak közli svájci eszakkelti vasut az állítólagos visszaváltási tárgyalások híre szilárdak, amerikaiak New-Yorkra gyöngök. Egyébként a forgalom csendes volt. Zárult után osztrák hitelrészvény gyöngült. Magánészámítolási kamatláb 3 3/4%.

Berlin, január 15. (Zárult). 4 2/3%-os papírjáradék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 99 50. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 92 75. Osztrák-magyar államvasut 142 50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóór 84 50. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101 90. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 177 10. Altalános vállomossági Edison 209 50. Gelsenkircheneri 170 75. Laura-kohó 197 —. 4 2/3%-os ezüstjáradék 98 —. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 98 40. Osztrák hitelrészvény 207 75. Déli vasut 25 80. Károly Lajos vasut 131 50. Orosz bankjegyek 216 30. 4 1/2%-os új orosz kölcsön 100 20. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 95 25. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 173 60. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208 —. Osztrák-magyar államvasut 148 —. Olasz járadék 95 10. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 98 30. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 92 75. Magyar koronajáradék 92 55. Osztrák-magyar bank 121 80. Déli vasut

26.—. Elbavölgyi vasut 117 30 Londoni váltóór 204 42. Bécsi bankjegyek 115 50. Villamos részvény —. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 81 60. 4 2/3%-os ezüstjáradék 98 —. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 98 30 Osztrák hitelrészvény 208 —. Osztrák-magyar államvasut 142 90. Északnyugati vasut 138 80. Bécsi váltóór 84 92 50. Párisi váltóór 814 16. Unio bank —. Alpezi bányarészvény 217 —. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Arlyoiamok januárra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208 30. Osztrák-magyar államvasut 148 30. Déli vasut —. Osztrák aranyjáradék —. Olasz járadék 95 40. Laura-kohó 196 —. Harpeni 173 80. Discont —. Alpezi —. Bécsi bankjegyek —. szilárd.

Páris, január 15. (Zárult). Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 100 25. Osztrák Länderbank —. 3 1/2%-os francia járadék 101 97. Ottomankbank 539 —. 3 1/2%-os francia járadék 103 62. Alpezi bányarészvény —. Déli vasut 138 —. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99 15. Párisi bankrészvény 1065. Olasz járadék 93 90. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézet részvény —. Török dohányrészvény 311 —. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 15. A sertésüzlet irányzata változott.

A) Hízott sertések (I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (párunkint 400 kilogramm felüli súlyban) 90—92 fillérig. Öreg közép (párunkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehez (párunkint 320 kilogramm felüli súlyban) 95—96 — fillérig. Fialat közép (párunkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 92—94 — fillérig. Fialat könnyű (párunkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 93—94 — fillérig. — II. Magyar szedett: Nehez (párunkint 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (párunkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (párunkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehez (párunkint 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (párunkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párunkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehez (párunkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párunkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehez (párunkint 260 kilogramm felüli súlyban) 88—90 — fillérig. Közép (párunkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérig. Könnyű (párunkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 80—84 fillérig.

Sertésüzlet szám 1901. január 13. napján volt készlet 31.070 darab. — 1901. január 14. napján felhajtott 430 darab. 1901. január 14. napján elszállított 430 darab. 1901. január 15. napjára maradt készletben 30.640 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, január 15.

A helyzet nem változott. A nagy kiterjedésű maximum az egész kontinentet elborítva tartja és centruma ma is Európa közepén vesztegel.

Az idő e helyzethez képest változatlanul nagyjából derült és száraz.

A hőmérséklet sem változott.

Küldés: Lényeges változás nem várható.

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Duna, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Letorba, Laborena, Vag) and water level measurements for Jan. 14 and Jan. 15. Includes sub-tables for Tisza and Körös.

Advertisement for 'PEMETEUFÜZŐKORKA' (Purification Pills) from 'BGSABÁN'. Claims to be effective against various ailments. Price: 60 fillér.

Advertisement for 'Dr. CZINCZAR J.' (Dr. Zinzar) as a specialist in venereal diseases. Lists various conditions treated and provides contact information.

Advertisement for 'Dr. FABINYI J.' (Dr. Fabinyi) as a specialist in venereal diseases. Lists various conditions treated and provides contact information.

Advertisement for 'Schiller' and 'Frigyes' (Frigyes) literary works. Lists titles and authors.

Advertisement for 'Dr. Garai Antal' (Dr. Garai) as a specialist in venereal diseases. Lists various conditions treated and provides contact information.

Advertisement for 'Purgleitner J. gyógyszerháza' (Purgleitner's Pharmacy) and 'Engelholfer ideg- és izomerősítő esszenciája' (Engelholfer's nerve and muscle tonic).

Large advertisement for 'AZ IPARMŰVÉSZET' (The Art of Industry) featuring 'PÁRISI' (Parisian) products. Includes 'VILÁGKIÁLLÍTÁSON' (World Exhibition) and 'FITLER KAMILL ES GYÖRGYI KALMAN'.

Advertisement for 'BUTOR részletfizetésre' (Butor partial payment) and 'Dósa Kálmán' (Dósa Kálmán) as a specialist in venereal diseases.

